

PLAN COAST

INTEGRALNO POMORSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE V OKVIRU INTEGRALNEGA UPRAVLJANJA Z OBALNIM OBMOČJEM

(PROSTORSKO NAČRTOVANJE OBALNEGA PASU)

Koper, april 2008

Naročnik: RRC Koper
Župančičeva 18
6000 Koper
Slovenija

Glavni izvajalec: mag. Mirjam Požes

VSEBINA

UVOD

I. POVZETEK SKUPNEGA DELA PROJEKTA

1. O projektu PlanCoast
2. Povzetek ključnih sporočil projekta PlanCoast

II. POMORSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE

1. UVOD

2. INTEGRALNO POMORSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE V OKVIRU INTEGRALNEGA UPRAVLJANJA Z OBALNIM OBMOČJEM

2.1. Integralno upravljanje z obalnim območjem

2.3. Namen in cilji naloge

3. VELJAVNI PRAVNI REŽIMI

3.1. Prostorsko načrtovanje obalnega pasu v Sloveniji

3.2. Varstvena območja in prostorske ureditve na morju in priobalnih zemljiščih

3.3. Kompatibilnost rab in dejavnosti v obalnem pasu

3.4. Namenska raba na priobalnih zemljiščih in morju v veljavnih prostorskih sestavinah planskih dokumentov občin Koper, Izola in Piran

4. KLJUČNI PROBLEMI RAZVOJA TER PREDLOG VIZIJE, CILJEV IN STRATEGIJE RAZVOJA TER UREJANJA OBALNEGA PASU

5. ORODJA IN PRISTOPI

5.1. Opredelitev obalnega pasu

5.2. Prostorske značilnosti obalnega pasu Slovenske Istre in naloge prostorskega načrtovanja

6. ZAKLJUČEK

UVOD

Pričujoče poročilo podaja zaključke in rezultate projekta PlanCoast, ki se je izvajal v okviru programa INTERREG IIIB CADSES v obdobju julij 2006 – april 2008. Slovenski partnerji so v okviru projekta sodelovali pri izvedbi skupnih projektnih aktivnostih, izvedena sta bila tudi pilotna projekta (Prostorsko načrtovanje v okviru integralnega upravljanja z obalnim območjem in Prostorsko načrtovanje morja).

Poročilo je namenjeno sodelujočim v projektu in predvsem različnim zainteresiranim javnostim, predstavnikom nacionalnih institucij, občin, znanstveno-raziskovalnim inštitucijam, pa tudi širšemu krogu zainteresiranih. Na podlagi poročila je bila pripravljena brošura s ključnimi povzetki. Celotno poročilo je dostopno na spletni strani <http://www.rrc-kp.si/> in <http://camp.rrc-kp.si/>.

Poročilo ima naslednje dele in priloge: V prvem sklopu povzemamo ključne ugotovitve skupnega dela projekta (povzetek ugotovitev iz Priročnika za integralno pomorsko prostorsko načrtovanje). Drugi sklop podaja ugotovitve modula Integralno pomorsko prostorsko načrtovanje v okviru integralnega upravljanja z obalnim območjem.. Del gradiva so tudi priloge, ki obsegajo publikacije, ki so nastale v okviru projekta:

- Handbook on Integrated Maritime Spatial Planning (sintezno gradivo pripravili s.Pro – Angela Shultz-Zehden, Kira Gee, Katarzyna Scibior);
- State of the Art of Coastal and Maritime Planning in the Adriatic Region - Synthesis Report (PAP/RAC Split, January 2008);
- National Report on Current Policy, Procedures, Legal Basis and Practice of Marine Spatial Planning in Slovenia (PAP/RAC, RRC Koper, July 2007).

PROGRAM INTERREG IIIB CADSES

Integracijski procesi v Evropi so vplivali tudi na krepitev raznovrstnih vezi med državami in regijami. Dogajanje v posamezni državi čedalje bolj vpliva tudi na regionalni razvoj v sosednjih in drugih državah. Tudi to je bil eden razlogov, da se je Evropska komisija odločila spodbujati sodelovanje med državami in regijami v okviru pobude skupnosti INTERREG III, ki je namenjena pospeševanju skladnega in uravnoveženega razvoja evropskega ozemlja.

Pobuda INTERREG III se je izvajala v obdobju 2000-2006, projekti pa so se zaključili do leta 2008. Pobudo sestavlja pet linij aktivnosti: INTERREG III A, INTERREG III B, INTERREG III C, ESPON in INTERACT. INTERREG III A je namenjen spodbujanju čezmejnega sodelovanja, INTERREG III B spodbujanju transnacionalnega sodelovanja na področju prostorskega razvoja in regionalne politike, INTERREG III C pa spodbujanju medregionalnega sodelovanja.

Sosedski program INTERREG IIIB CADSES pokriva prostor srednje, jadranske, podonavske in jugovzhodne Evrope je odobrila Evropska komisija decembra 2004. Cilj operativnega programa INTERREG III B CADSES je doseči višjo raven ozemeljske in gospodarske integracije na območju sodelovanja ter uveljavljati bolj uravnovešen in harmoničen razvoj evropskega prostora.

Območje sodelovanja vključuje regije, ki pripadajo devetim državam članicam EU: Madžarski, Češki, Poljski, Slovaški, Sloveniji, Avstriji, Nemčiji, Grčiji, Italiji ter devetim

drugim državam nečlanicam EU: Albaniji, Bosni in Hercegovini, Bolgariji, Hrvaški, Češki, Srbiji in Črni gori, nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, Moldaviji, Romuniji in Ukrajini. Med temi imajo Bolgarija, Hrvaška in Romunija predpristopni status.

INTERREG III B CADSES uresničuje splošne in posebne cilje z oblikovanjem:

- skupne strategije in načrtovanja na področju prostorskega razvoja, socialne in ekonomske kohezije, transportnih sistemov in informacijske družbe, uveljavljanja krajine, naravne in kulturne dediščine, varstva okolja, upravljanja z viri in preprečevanja nesreč;
- partnerstva in pristopa, ki se izvaja od spodaj navzgor in je celovit;
- komplementarnosti z glavnimi posegi Strukturnih skladov in
- učinkovitega usklajevanja z instrumenti Unije v zvezi z zunanjo politiko.

I. POVZETEK SKUPNEGA DELA PROJEKTA

1. O projektu PlanCoast

Projekt **PlanCoast**, s skupnim proračunom 2 mio €, je združil 16 partnerjev, iz oddelkov za prostorsko planiranje in okolje državnih, regionalnih ali lokalnih organov, pa tudi iz nevladnih organizacij in raziskovalnih ustanov. Partnerji prihajajo iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Hrvaške, Nemčije, Italije, Črne gore, Poljske, Romunije, Slovenije in Ukrajine. Vodilni partner projekta PlanCoast je bilo **Ministrstvo za delo, gradbeništvo in regionalni razvoj Mecklenburg-Vorpommern (Nemčija)**, ob podpori podjetja s.Pro - podjetja za trajnostne projekte, iz Berlina. Partnerstvo je bilo zastavljeno tako, da so bila zastopana regionalna morja Baltsko morje, Jadransko in Črno morje.

PlanCoast partnerji

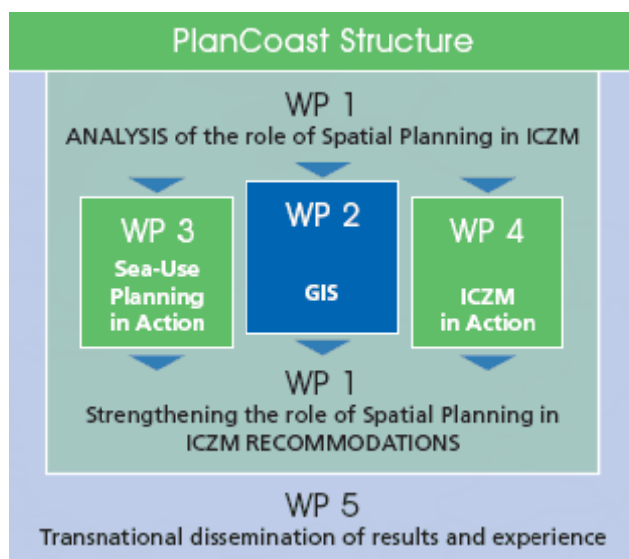
Baltsko morje	Jadransko morje	Črno morje
Nemčija: Ministrstvo za delo, gradbeni in regionalni razvoj Mecklenburg–Vorpommern Zvezno min. za promet, gradnjo in mestne zadeve	Albanija: ECAT Tirana	Bolgarija: Center okrajne uprave, Varna Črnomorsko omrežje nevladnih organizacij
Poljska: Urad za pomorstvo, Gdynia Urad za regionalno prostorsko planiranje, Pomorskie Voivodship	Bosna in Hercegovina: Kantonalno ministrstvo za prostorsko planiranje Neretva	Romunija: Nacionalni inštitut za pomorske raziskave in razvoj »Grigore Antipa« Nacionalni inštitut za raziskave in razvoj teritorialnega in urbanističnega planiranja »Urbanproiect«
	Hrvaška: PAP/RAC	Ukrajina: Ukrajinski znanstveni center za ekologijo morja (UkrSCES)
	Italija: Regija Emilia–Romagna, DG Environment Občina Ancona	
	Črna gora: Javno podjetje za upravljanje z obalnim območjem	
	Slovenija: Regionalni razvojni center,	

	Koper	
--	-------	--

Namen projekta PlanCoast je bil identifikacija primerov dobrih praks in orodij za učinkovito integralno načrtovanje v obalnih in morskih območjih ter njihova promocija.

Ključni cilj projekta je prikaz prednosti instrumentov prostorskega načrtovanja, ki lahko bistveno prispevajo k učinkovitejšemu integralnemu upravljanju z obalnimi območji (v nadaljevanju ICZM) in pomorski politiki.

Projekt je bil strukturiran v delovne sklope. Sklop 1 je bil usmerjen v analizo vloge prostorskega načrtovanja v okviru ICZM v državah, od koder so prišli partnerji.. Sklop 2 je obdelal področje GIS in njegovo uporabo na področju prostorskega načrtovanja v okviru ICZM. Sklop 3 je bil usmerjen v načrtovanje rabe morja v praksi, Sklop 4 pa v izvajanje prostorskega načrtovanja v okviru ICZM. Sklop 5 je bil namenjen razširjanju projektnih rezultatov na mednarodni ravni.

Projekt uvaja pojem Integralno pomorsko prostorsko načrtovanje (Integrated Maritime Spatial Planning – v nadaljevanju IMSP). Podrobnejša obravnava različnih vidikov IMSP je bila izvedena v okviru pilotnih projektov, ki so jih izvajali sodelujoči partnerji.

V prvi fazi projekta PlanCoast so vse države partnerice zbrale informacije o nacionalnih pravno-organizacijskih okvirjih, v katerih poteka prostorsko planiranje v obalnih in morskih območjih. Z izjemo Nemčije so projektni partnerji iz vseh sodelujočih držav ugotovili, da še vedno obstaja precejšnja zakonodajna praznina v zvezi z IMSP. Namen PlanCoast projekta je bil tudi krepiti zavest o upravičenosti uvedbe procesa IMSP (v ta namen je bila izvedena promocija projektnih rezultatov v strokovni in širši javnosti, skozi organizacijo dogodkov, publikacije, spletne strani ipd.).

Leta 2007 so PlanCoast partnerji pričeli z izvajanjem ključnega dela projekta - **pilotnih projektov**. Pilotni projekti so bili izvedeni na območjih Baltika, Črnega in Jadranskega morja. Izbrana so bila območja, ki ponazarjajo najbolj aktualne probleme - prostorske konflikte interesov v različnem obsegu.

Rešitve so bile predlagane v obliki novih **integriranih prostorskih načrtov**, ob široki uporabi **geografskih informacijskih sistemov (GIS)**, ki so zagotovili tehnično pomoč za kartiranje in analiziranje različnih rab in konfliktov. Podroben opis 18 študij primerov se lahko prenese iz spletne strani projekta PlanCoast (www.plancoast.eu).

Ključni dogodki projekta:

PlanCoast konference	Posebna pozornost
Začetna konferenca: Julij 2006 / Ancona, Italija	<ul style="list-style-type: none"> - Pregled mednarodnih ICZM / MSP razvojnih dosežkov - Razstava o pilotnih projektih IMSP območij - Sestanek interesnih skupin: Palombina Beach
Druga PlanCoast konferenca: Maj 2007 / Constanta, Romunija	<ul style="list-style-type: none"> - Izmenjava izkušenj glede pilotnih projektov - Priprava PlanCoast prispevka k zeleni knjigi EU - Sestanek interesnih skupin: Romunija, Črnomorska obala
MSP študijska ekskurzija: Julij 2007 / Severovzhodna Nemčija	<ul style="list-style-type: none"> - Uvod v metode reševanja konkretnih konfliktov / metode v 12 sm coni nemškega baltskega morja - Uvod v MV kataster in GIS orodja - Uvod v nemški MSP za sever in EEZ baltskega morja pri Hamburg BSH
Tretja PlanCoast konferenca: Sept 2007 / Split, Hrvaška	<ul style="list-style-type: none"> - Predstavitev pregleda sedanjega stanja v Jadranskem morju glede MSP - Prva razprava o sporočilih PlanCoast s pozornostjo na sprožilcih za IMSP - Iz Jadranske na Mediteransko perspektivo
Četrta PlanCoast konferenca: Nov 2007 / Berlin, Nemčija	<ul style="list-style-type: none"> - Delavnica o sporočilih in priročniku PlanCoast - Predstavitev prvega sklopa PlanCoast rezultatov in sporočil - Nova orodja za MSP: kaj lahko znanost nudi načrtovalcem? - Mednarodni razvoj politik: Od zelene do modre knjige EU - Učinki in vplivi klimatskih sprememb na IMSP
Zaključna PlanCoast konferenca: April 2007 / Ravenna, Italija	<ul style="list-style-type: none"> - Predstavitev / Uvedba priročnika PlanCoast - Končni rezultati pilotnih projektov - Določene zadeve glede IMSP: energija vetra na morju in pridobivanje peska

PlanCoast študije primerov so jasno pokazale, da obstala potrebe po integriranem prostorskem načrtovanju morja. Ta priročnik izhaja iz namere, da se izkoristijo izkušnje, pridobljene skozi projekt, in da so rezultati na voljo širši publiki načrtovalcev in ostalih interesnih skupin.

2. Povzetek ključnih sporočil projekta PlanCoast

Glavne skupne ugotovitve in priporočila projekta PlanCoast so podani v posebni brošuri: Handbook on Integrated Maritime Spatial Planning (sintezno gradivo pripravili s.Pro – Angela Shultz-Zehden, Kira Gee, Katarzyna Scibior). V nadaljevanju so tabelarično podana ključna priporočila.

Sporočilo 1	Izvesti reden popis uporabe obale in uporabe v pomorstvu Vzdrževati posodobljeno podatkovno bazo uporab in njihovih vplivov	str.27
Sporočilo 2	Pripraviti integrirane in stalno posodobljene mape prostorske Rabe morja za celotno območje (nenehno prostorsko opazovanje/monitoring)	str.27
Sporočilo 3	Pripraviti integrirane prostorske načrte morja, samo takrat in tam, kjer je potrebno	str.31
Sporočilo 4	V celoti izkoristiti participativno načrtovanje z uporabo neformalnih orodij, kot so vodeni sestanki, delovne skupne in mediji	str.35
Sporočilo 5	Pripraviti nacionalno strategijo za integriran razvoj na morju, ki: <ul style="list-style-type: none"> - temelji na vodeni viziji, - upošteva kopno in morje, - je koordinirana na medpodročni ravni, - je povezana z mednarodnimi razvoji, - se lahko dalje izboljša v regionalnih strategijah (omogoča ugnezden pristop), - je razvrščena in revidirana v rednih intervalih. 	str.37
Sporočilo 6	Pomagati pri ustvarjanju pravnega okvirja za IMSP <ul style="list-style-type: none"> - opredeliti osnovne smernice, ki uravnavajo kopenski in morski razvoj - operacionalizirati obstoječe zakone in strategije preko direktiv - pripraviti in sprejeti specifično pomorsko zakonodajo za območja na morju 	
Sporočilo 7	Izboljšati kakovost, primerljivost in dostopnost do prostorskih podatkov z izvajanjem EU INSPIRE Direktive Dogovoriti se o sistematični izmenjavi informacij	str.44

	<ul style="list-style-type: none"> - Povezati zbiranje obalnih in pomorskih podatkov - Zbrati obalne in pomorske zbirke podatkov ter upravljanje s podatki v eno institucijo - Formalizirati pretok podatkov: ustvariti redno ažuriran obalni in pomorski kataster - <p>Zbirati podatke glede na potrebe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Za potrebe monitoringa trendov in rabe morja, redno in stalno zbirati ustrezne podatke - Za primer specifičnega načrtovanja in omejenih rab morja, zbirati podatke glede na najbolj akutne prostorske probleme 	
Sporočilo 8	<p>Faze Strateške okoljske presoje se lahko uporabi za strukturiranje IMSP procesa</p> <p>Uvesti Presajo prostorskih vplivov (TIA) kot podaljšek Presoje vplivov na okolje (EIA) za projekte</p>	str.55
Sporočilo 9	<p>Prostorski načrti morja se morajo upoštevati kot osnova za vse področne odločitve</p> <p>IMSP je več kot tehnična naloga – je politična odgovornost</p> <p>Potrebno je politično ozaveščanje</p>	str.61
Sporočilo 10	<p>Novе institucije morda ne bodo potrebne</p> <ul style="list-style-type: none"> - ... toda obstoječe bo verjetno treba izboljšati. - Potrebno je določiti jasne odgovornosti. - Zadosti je en usklajevalni organ. <p>Uporabljati različne nivoje za različne naloge</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mednarodni nivo: dogovor o skupnih pravilih - državna raven: odgovornost za celostni okvir - regionalni nivo: medpodročne agencije, ki naj vodijo implementacijo - lokalna raven: rešitve značilne za posamezne primere, reševanje akutnih konfliktov, nadzor - 	
Sporočilo 11	<p>Čez-mejna posvetovanja za razvojne načrte in projekte na morju</p> <p>Koristiti in okrepiti transnacionalne usklajevalne organe</p> <p>Razviti transnacionalne skupne načrte za infrastrukturne koridorje na morju</p> <p>Vključiti obstoječe projektne rezultate in priporočila v mednarodno politiko</p>	

II. POMORSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE

1. UVOD

Slovenska obala je območje izjemnega pomena zaradi potencialov za gospodarstvo (pomorski promet, turizem, ribištvo, ribogojstvo), zaradi privlačnosti za bivanje in rekreacijo ter svojih naravnih in okoljskih značilnosti ter kulturne dediščine, kar vse tvori specifično krajino z izrazito identiteto.

Obenem pa je prostor obale močno omejen. Ključni pritiski na okolje in prostor v obalnem pasu izvirajo po eni strani iz živahnega razvoja urbanizacije in razvoja turizma (vključno z gradnjo turističnih kapacitet, marin, počitniških stanovanj, rekreacijske infrastrukture...), s tem povezanim cestnim prometom, obremenjevanjem voda, naraščanjem količin odpadkov, po drugi strani pa z intenzivnim razvojem potniškega pristanišča in naraščanjem pomorskega prometa. Pričakovani so tudi pritiski, povezani s klimatskimi spremembami, to je dvigovanje morske gladine ter s tem povezano nevarnostjo poplav in škod zaradi ekstremnih vremenskih pojavov.

Če želimo obalni prostor tudi v bodoče ohraniti kot pomemben regionalni potencial, je potrebno bodoči razvoj uskladiti s temeljnimi načeli trajnostnega razvoja, tako da se bo ob povečani ekonomski uspešnosti regije krepila tudi okoljska in socialna vrednost obalnega območja.

V obdobju 2004-2007 so partnerji na obalnem območju sprejeli nekatere programske dokumente, ki določajo usmeritve za nadaljnji razvoj obalnega pasu v skladu z omenjenimi načeli trajnostnega razvoja:

- Regionalni razvojni program za Južno Primorsko za obdobje 2007-2013, ki na področju okolja in prostorskega razvoja integrira naslednje dokumente:
 - o CAMP Slovenija – Program upravljanja z obalnim območjem v Sloveniji;
 - o Zasnova prostorskega razvoja Južne Primorske;
 - o Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu.

V navedenih dokumentih so izpostavljene naslednje naloge, ki se nanašajo na obalni pas:

- Za razvojno in prostorsko načrtovanje obalnega prostora je ključen partnerski pristop. Zato bo vzpostavljeno partnerstvo za integralno upravljanje obalnega območja, ki bo povezovalo akterje s področja regionalnega razvoja, prostorskega načrtovanja, upravljanja z vodami, ohranjanja narave, ribištva, prometa, varstva kulturne dediščine in druge. Do ustanovitve pokrajin lahko partnerstvo deluje v okviru strukture, ustanovljene na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.
- Občine bodo v sodelovanju z ostalimi akterji v svojih občinskih prostorskih načrtih opredelile »obalni pas«, ki bo zajemal tako morske površine kot priobalni pas morja in okoliške površine, ki so ključne za ohranitev narave in naravnih vrednot, krajine, kulturne dediščine ter razvoj rekreacije v povezavi z morjem.

Namen vzpostavitve obalnega pasu s posebnim režimom upravljanja je naslednji:

- ohranitev obalnega pasu kot prepoznavne krajine in njegovih okoljskih in prostorskih kvalitet in preprečitev pozidave najatraktivnejših delov obale,

- vzpostavitev usklajenih pravil urejanja prostora ob celotni dolžini obale v občinskih prostorskih aktih,
- vzpostavitev medobčinsko usklajene prostorske zasnove za specifične dejavnosti (komunalni privezi, operativne obale za dejavnosti v povezavi z morjem),
- vzpostavitev medsebojno usklajenih ukrepov za razbremenitev obale motornega prometa in upravljanje dostopnosti do obale;
- priprava in izvedba skupnih projektov (obalna pešpot ob celotni dolžini obale, vzpostavitev otoka, program urejanja zelenih površin, program urejanja kopališč),
- razvoj turističnih produktov v povezavi z obalnim pasom in nanj navezanimi zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,
- uskladitev režimov upravljanja obalnega pasu,
- skupna promocija in ozaveščanje občanov, uporabnikov obalnega pasu.

Projekt PlanCoast je prispeval k uresničitvi v programskih dokumentih opredeljenih nalog. Obravnavana problematika namreč sodi v okvir integralnega upravljanja obalnih območij (ICZM), ki je ena od tem projekta PlanCoast.

2. INTEGRALNO POMORSKO PROSTORSKO NAČRTOVANJE V OKVIRU INTEGRALNEGA UPRAVLJANJA Z OBALNIM OBMOČJEM

2.1. Integralno upravljanje z obalnim območjem

2.1.1. Pravna podlaga in deležniki

V Sloveniji ni predpisa, na podlagi katerega bi lahko vzpostavili poseben sistem integralnega upravljanja z obalnim območjem. V letu 2007 je bil zaključen projekt CAMP Slovenija – Program upravljanja z obalnim območjem. Projekt je okrepljen proces integralnega upravljanja z obalnim območjem, ga vključil v proces regionalnega razvojnega programiranja in s tem ponudil inovativen odgovor na vprašanja organiziranosti procesa in financiranja poprojektne aktivnosti na regionalni/lokalni ravni.

Še najboljšo podlago vzpostavitvi sistema integralnega upravljanja nudi Zakon o vodah, ki predvideva pripravo načrtov upravljanja in podrobnejših načrtov upravljanja voda (za posamezno povodje, porečje ali njegov del).

Problematika v okviru upravljanja z obalnim območjem je regulirana v okviru različnih zakonov s področja spodbujanja regionalnega razvoja, varstva voda, ohranjanja narave, varstva kulturne dediščine, ribištva in ribolova, pomorskega prometa, varstva okolja in seveda prostorskega načrtovanja, lokalne samouprave itd. Problematika je tudi v pristojnosti države in lokalnih skupnosti.

V nadaljevanju so navedeni ključni zakoni in institucije – deležniki na področju upravljanja z obalnim območjem.

Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS 33/2007):

- Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor,
- Inšpektorat za okolje in prostor;

Zakon o vodah (Uradni list RS 67/2002)

- Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje,
- Agencija RS za okolje, z Oddelkom povodja jadranskih rek v Kopru;
- Inšpektorat za okolje in prostor,

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS 56/1999, 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004, 61/2006, 63/2007):

- Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Agencija RS za okolje,
- Inšpektorat za okolje in prostor,
- Zavod RS za varstvo narave, z njegovo območno enoto Piran;

Zakon o varstvu okolja, (Uradni list RS, št. 41/2004):

- Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje,
- Agencija RS za okolje,
- Inšpektorat za okolje in prostor,

Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (uradno prečiščeno besedilo Ur.l. RS, št. 83/2003):

- Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko,
- RRC - Regionalna razvojna agencija za Južno Primorsko, Koper,

Zakon o spodbujanju razvoja turizma (Ur.l. RS, št. 2/2004):

- Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem;
- Lokalne turistične organizacije, združenja Koper, Izola, Piran;

Pomorski zakonik (uradno prečiščeno besedilo Ur.l. RS, št. 37/2004):

- Ministrstvo za promet, Direktorat za promet, Direktorat za pomorstvo,
- Uprava RS za pomorstvo

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS 7/1999):

- Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije Območna enota Piran

Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 58/02, 115/06):

- Ministrstvo za kmetijstvo, Direktorat za kmetijstvo, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Ribiška pisarna Izola,

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo - Uradni list RS 51/2006):

- Ministrstvo za obrambo, Uprava za zaščito in reševanje;

Zakon o lokalni samoupravi (uradno prečiščeno besedilo – Uradni list RS 100/2005):

- Mestna občina Koper,
- Občina Izola,
- Občina Piran,

Ostali akterji:

- Univerza v Ljubljani, Fakulteta za pomorstvo in promet,
- Nacionalni inštitut za biologijo, Morska biološka postaja Piran,
- Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče.
- Turistične organizacije,
- Gospodarske družbe (nosilci koncesij za rabo),
- Nevladne organizacije, civilni sektor;

2.1.2. Vertikalno in horizontalno usklajevanje

Posamezni zakoni, ki regulirajo področja, pomembna za integralno upravljanje z obalnim območjem, opredeljujejo postopke vertikalne in horizontalne koordinacije v postopkih priprave in sprejemanja programskih dokumentov, planov in ukrepov.

Zakon o vodah opredeljuje Načrt upravljanja voda na vodnih območjih (oz. podrobnejši načrti upravljanja voda). Ta vsebuje predvsem opis naravnih lastnosti in stanja voda, cilje upravljanja z vodami, možne vrste rabe vodnega ali morskega dobra, pogoje ali omejitve rabe in drugih posegov v vodno ali morsko dobro, povzetek programa ukrepov in opredelitev

sredstev, potrebnih za izvedbo programa. Koordinacija s prostorskim načrtovanjem in sektorskimi načrti je zagotovljena tako, da mora pripravljavec prostorskega načrta k osnutku pridobiti soglasje ministra o skladnosti osnutka z načrti upravljanja voda in določbami zakona o vodah, ki urejajo posege na vodna, priobalna in druga zemljišča. Sodelovanje javnosti in stakeholderjev pri pripravi načrta upravljanja voda je zagotovljeno preko sodelovanja Sveta za vode (ki je predstavniški organ konference za vode, ki združuje predstavnike lokalnih skupnosti, imetnike vodnih pravic in nevladnih organizacij). Svet spremlja izvajanje nacionalnega programa upravljanja z vodami, sodeluje pri pripravi načrtov upravljanja z vodami in spremlja izvajanje načrtov upravljanja z vodami.

Zakon o prostorskem načrtovanju določa pri pripravi prostorskih načrtov naslednji način koordinacije: pripravljavec načrta (ministrstvo ali občina) pripravi osnutek načrta, nanj nosilci urejanja prostora podajo smernice iz njihove pristojnosti, na podlagi katerih pripravljavec dopolni osnutek. Ta se javno razgrne, ob tem se organizira tudi javna obravnava. O pripombah, pridobljenih ob razgrnitvi in javni obravnavi, pripravljavec zavzame stališče in pripravi predlog prostorskega načrta. Nosilce urejanja prostora zaprosi za mnenje o predlogu, na podlagi pridobljenih mnenj zagotovi uskladitev predloga prostorskega načrta. Usklajen predlog se pošlje v sprejem vladi oz. občinskemu svetu.

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja določa, da regionalni razvojni program pripravijo občine znotraj razvojne regije, pripravo vodi regionalna razvojna agencija, pri pripravi sodeluje regionalni razvojni svet s svojimi odbori za gospodarstvo, človeške vire, podeželje, okolje in prostor. Člani regionalnega razvojnega sveta so predstavniki občin, gospodarstva, upravljavcev zavarovanih območij, sindikatov, nevladnih institucij, člani odborov pa so tudi predstavniki drugih interesnih skupin. Osnutek strateškega in izvedbenega dela programa se javno predstavi in dopolni skladno s prispelimi pripombami. Pred sprejemom regionalnega razvojnega programa pošlje pripravljavec predlog dokumenta Službi vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi oceni njegovo skladnost z razvojnimi dokumenti na državni ravni in minimalnimi predpisanimi vsebinami. Regionalni razvojni svet sprejme svet regije, ki ga sestavljajo župani občin.

2.2. Pomorsko prostorsko načrtovanje

Prostorsko načrtovanje predstavlja v okviru integralnega upravljanja z obalnim območjem eno izmed orodij za doseganje zastavljenih ciljev, t.j. trajnostnega razvoja. Najprej se je v proces vključevalo načrtovanje območij na kopnem, ločeno pa se je razvijalo prostorsko načrtovanje morja (sea use planning), pri tem pa se pogosto ni upoštevalo učinkov, ki bi jih obalni razvoj lahko imel na morja in obratno. Tako je praksa pokazala, da sta raba na morju in raba priobalnih zemljišč povezani in ju je potrebno načrtovati povezano. Zato so se razvijale metode in pristopi, ki združujejo prostorsko planiranje na obali in morju. Modra knjiga o pomorski politiki (The Blue Book on Maritime Policy), objavljena oktobra 2007, je ta pristop uradno označila kot Integrated Maritime Spatial Planning – IMSP. Angleški pojem prevajamo kot »intergalno pomorsko prostorsko načrtovanje«, ker je pojem tako preveden v gradivih EU, ki se nanašajo na Celostno pomorsko politiko Evrope.

Celostna pomorska politika za evropsko unijo opredeljuje pomorsko prostorsko načrtovanje kot ključno orodje za trajnostni razvoj morskih območij in obalnih regij ter za ponovno vzpostavitev zdravega morskega okolja Evrope.

Zaradi številnih medsebojnih vplivov med kopnim in morjem obravnava pomorsko prostorsko načrtovanje obale in morja kot sestavne dele integriranega (enotnega) sistema, tako glede na naravne kot socioekonomske dejavnike. Kopni in morski prostor obravnava kot enako pomembna.

Gre za prostorsko načrtovanje, ki integrira pristope določanja rab morja in morskega prostora s prostorskim načrtovanjem kot je razvito na kopnem, ob tem pa upošteva pristope in principe sodelovanja, ki so se razvili v okviru integralnega upravljanja obalnih območij.

Pri oblikovanju pomorskega prostorskega načrtovanja je torej pomembno:

- določiti način sodelovanja akterjev (deležnikov) oz. postopek priprave in sprejemanja dokumentov, ki mora temeljiti na načelih integralnega upravljanja,
- določiti območje obravnave – obalno območje, to je del morja in kopnega, ki ju je potrebno obravnavati povezano.

Za pomorsko prostorsko načrtovanje v sredozemskih državah so poleg usmeritev evropske pomorske politike pomembna določila t.i. Barcelonske konvencije in njenih protokolov, še zlasti tistega, ki je bil podpisan januarja letos (in še ni ratificiran): Protokol o integralnem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (slovenski prevod osnutka z dne 13.12.2007).

Protokol eksplicitno ne govori o prostorskem načrtovanju, temveč le o širšem pojmu načrtovanje in upravljanje. Ker pa je prostorsko načrtovanje tudi del integralnega upravljanja obalnih območij oziroma eno od orodij tega upravljanja, so določila tega protokola pomembna tudi za pristop in vsebine prostorskega načrtovanja.

Poglejmo najprej tista določila, ki so pomembna za sam koncept pomorskega prostorskega načrtovanja, to je način sodelovanja akterjev (postopek priprave in sprejema dokumentov) in opredelitev obalnega območja.

Protokol poudarja celovit pristop k upravljanju obalnih območij in zahteva sodelovanje med različnimi institucijami, pristojnimi za morske in kopenske dele obalnih območij in sicer na način, da se preseže sektorski pristop. Nadalje zahteva tudi sodelovanje vseh pristojnih organov države, regije in lokalnih skupnosti, upravnih organov na vseh nivojih ter sodelovanje javnosti pri odločanju.

Protokol nadalje opredeljuje pojem »obalno območje«:

»«Obalno območje» pomeni geomorfološko območje na kateri koli strani morske obale, na katerem prihaja do interakcije med morskimi in kopenskimi deli v obliki kompleksnih ekoloških sistemov in sistemov virov, ki jih sestavljajo biotični in abiotični sestavni deli, ki soobstajajo in vzajemno delujejo s človeškimi skupnostmi in ustreznimi socialnoekonomskimi dejavnostmi.« (2. člen, slovenski prevod osnutka protokola z dne 13.12.2007)

Obalno območje je določeno z:

- o mejo obalnega območja proti morju, ki je zunanja meja teritorialnih vod držav pogodbenic, in
- o kopensko mejo obalnega območja, ki je meja pristojnih obalnih enot, kot jih določijo države pogodbenice (3. člen protokola).

Pri prostorskem načrtovanju obalnega pasu je potrebno smiselno upoštevati vsa določila Protokola, navajamo pa tista najpomembnejša določila, ki neposredno vplivajo na vsebine in pristop k prostorskemu načrtovanju:

Iz splošnih načel (6. člen):

- Posebej je treba upoštevati biološko bogastvo ter naravno dinamiko in delovanje območja plimovanja ter komplementarnost in medsebojno odvisnost morskega in kopnega dela, ki sestavljata eno enoto.
- Vse elemente, ki se nanašajo na hidrološke, geomorfološke, klimatske, ekološke in kulturne sisteme je treba upoštevati na integralen način, da ne bi preseglji zmogljivosti obalnega območja in da bi preprečili negativne učinke naravnih katastrof in razvoja.
- Pri načrtovanju in upravljanju obalnih območij je potrebno uporabiti ekosistemski pristop, da bi zagotovili trajnosten razvoj obalnih območij.

Varovanje in trajnostna uporaba obalnih območij (8.člen)

V skladu s cilji in načeli si pogodbenice prizadevajo, da bi zagotovile trajnostno uporabo in upravljanje obalnih območij in tako na obalnih območjih ohranile naravne habitate, pokrajino, naravne vire in ekosisteme v skladu z mednarodnimi in regionalnimi pravnimi instrumenti.

V ta namen pogodbenice:

- (a) na obalnih območjih od najvišje vodne črte ustanovijo območje, na katerem gradnja ne bo dovoljena. Ker morajo med drugim upoštevati območja, na katera neposredno in negativno vplivajo klimatske spremembe in naravna tveganja, to območje ne sme biti široko manj kot 100 m, ob upoštevanju določb pododstavka (b) v nadaljevanju. Strožji nacionalni ukrepi, ki določajo to širino, ostanejo v uporabi.
- b) lahko pogodbenice na način, ki je skladen s cilji in načeli tega protokola, spremenijo zgoraj navedene določbe:
 - za projekte javnega interesa;
 - na območjih, ki imajo posebne zemljepisne ali druge lokalne omejitve, zlasti v zvezi z gostoto naseljenosti ali socialnimi potrebami, kjer nacionalni pravni instrumenti zagotavljajo stanovanja, urbanizacijo ali razvoj.
- (c) pogodbenice organizacijo obvestijo o svojih nacionalnih pravnih instrumentih, ki zagotavljajo sprejem navedenih določb.

3. Države pogodbenice si morajo tudi prizadevati, da bodo zagotovile, da bodo njihovi nacionalni pravni instrumenti vsebovali merila za trajnostno uporabo obalnih območij. Taka merila morajo ob upoštevanju posebnih lokalnih pogojev med drugim vključevati naslednje:

- določitev in razmejitev, izven zaščitene območij, odprtih območij, na katerih so razvoj mest in druge dejavnosti omejene ali, kjer je to potrebno, prepovedane;
- omejitev linearnega širjenja razvoja mest in ustanavljanja nove transportne infrastrukture vzdolž obale;
- zagotavljanje, da so okoljska vprašanja vključena v pravila za upravljanje in uporabo javnega morskega območja;
- zagotavljanje prostega dostopa javnosti do morja in vzdolž obale;
- omejitev ali, kjer je to potrebno, prepoved gibanja in parkiranja kopenskih vozil ter gibanja in sidranja plovil na krhkih naravnih območjih na kopnem ali na morju vključno s plažami in sipinami.

Gospodarske dejavnosti (9. člen)

V skladu s cilji in načeli pogodbenice:

- namenijo posebno pozornost gospodarskim dejavnostim, za katere je potrebna neposredna bližina morja;
- zagotovijo, da bodo razne gospodarske dejavnosti kar najbolj zmanjšale uporabo naravnih virov in upoštevale potrebe prihodnjih generacij;
- zagotovijo spoštovanje za integrirano upravljanje vodnih virov in ekološko sprejemljivo ravnanje z odpadki;
- zagotovijo, da je obalno in pomorsko gospodarstvo prilagojeno krhki naravi obalnih območij in da so morski viri zaščiteni pred onesnaževanjem;

Posebni obalni ekosistemi (10. člen)

Pogodbenice sprejmejo ukrepe za zaščito značilnosti določenih posebnih obalnih ekosistemov in sicer:

- mokrišča in rečna ustja,
- habitati morja,
- obalni gozdovi (ohranjanje zlasti tistih gozdov, ki se nahajajo izven posebej zaščitenih območij),
- sipine.

Obalna pokrajina (11. člen)

Države pogodbenice, ki se zavedajo posebnega estetskega, naravnega in kulturnega pomena obalne pokrajine ne glede na njeno razvrstitev kot zaščitenega območja sprejmejo ukrepe, s katerimi bodo z zakonodajo, načrtovanjem in upravljanjem zagotovile zaščito obalne pokrajine.

Kulturna dediščina (13. člen)

Države pogodbenice posamič ali skupaj sprejmejo vse ustrezne ukrepe za ohranjanje in zaščito kulturne, še posebej arheološke in zgodovinske dediščine obalnih območij vključno s podvodno kulturno dediščino v skladu z veljavnimi nacionalnimi in mednarodnimi listinami.

2.3. Namen in cilji naloge

Tako kot v prostorskem načrtovanju sploh lahko tudi v pomorskem prostorskem načrtovanju (oziroma prostorskem načrtovanju obalnih območij) ločimo več nivojev načrtovanja, v našem primeru izpostavljammo dva:

1. državni in meddržavni (Sredozemlje), na katerem obalno območje, v skladu s Protokolom, predstavljajo območja enot, ki jih določi država (verjetno kar območje občin Slovenske Istre kot je obalno območje opredeljeno tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije);
2. lokalni – občinski in medobčinski nivo, na katerem ne govorimo več o obalnem območju, temveč o obalnem pasu kot posebni enoti ob stiku morja in kopnega (za njegovo oblikovanje smiselno velja navedeni 8. člen Protokola)

V obalnih občinah ugotavljajo, kot je bilo navedeno že v uvodu, da je potrebno znotraj širšega obalnega območja (območja občin) določiti obalni pas kot enoto, ki jo je potrebno varovati kot posebno prostorsko kvaliteto, ki mora ostati dostopna vsem (pod enakimi pogoji) in ohraniti svojo prepoznavno krajinsko identiteto stika morja in kopnega.

Vsebina naloge se nanaša na obalni pas kot del obalnega območja. Osnovni namen naloge je prikazati značilnosti tega obalnega pasu, opozoriti na vsebine, pomembne za (pomorsko) prostorsko načrtovanje (predvsem za določanje namenske rabe površin) in določiti merila za opredelitev širine takega obalnega pasu.

V ta namen smo v nalogi (v skladu s projektno nalogo):

Opredelili veljavne pravne režime

1. Umestili pomorsko prostorsko načrtovanje in načrtovanje obalnega pasu v sistem prostorskega načrtovanja kot ga določa slovenski zakon.
2. Prikazali vsebine, ki izhajajo iz posameznih predpisov in jih je potrebno upoštevati pri prostorskem načrtovanju na morju in priobalnih zemljiščih: gre za
 - varstvena območja in njihove režime (varstvo narave, kulturna dediščina, vode itd.),
 - objekte in prostorske ureditve ter njihove režime, ki jih narekujejo oz. dopuščajo posamezni področni zakoni, v prostor pa se jih umešča s prostorskimi akti na podlagi drugih predpisov in strategij (pristanišča, soline itd.).
3. Predstavili (ne)združljivost posameznih opredeljenih rab obalnega pasu
4. Pregledali namensko rabo in načrtovane prostorske ureditve v obalnem območju v veljavnih prostorskih sestavinah planskih dokumentov občin in ocenili skladnost z opredeljenimi vizijo in cilji, pa tudi učinkovitost upravljanja: ali in kako se obalno območje obravnava v teh planih (je že izpostavljeno kot posebna enota, ima določene posebne ureditvene pogoje ali ima enak status in režim kot območja globlje na kopnem).

Opredelili ključne probleme, vizijo, cilje in strategijo

1. Opredelili ključne probleme razvoja ter predstavili vizijo, cilje in strategijo razvoja ter urejanja obalnega pasu kot so se oblikovali v izvedenih participativnih procesih (predvsem v okviru CAMP projekta);

Opredelili orodja in pristope

1. Predstavili značilnosti obalnega pasu v Sloveniji (različni tipi), razvojne cilje in usmeritve za posamezen tip in preverili
 - v kolikšni meri so ti cilji in usmeritve že vključeni v obstoječe varstvene režime (narava, kultura, voda, gozd),
 - v kolikšni meri lahko te cilje dosežemo z veljavnimi planskimi usmeritvami (predvsem preko namenske rabe teh območij) in katere so ključne naloge prostorskega načrtovanja za doseganje teh ciljev.
2. Na podlagi ugotovitev smo podali izhodišča in usmeritve za oblikovanje obalnega pasu kot posebnih enot urejanja, ki združujejo tako rabo kot varovanje priobalnega morja in priobalnih zemljišč.

3. VELJAVNI PRAVNI REŽIMI

3.1. Prostorsko načrtovanje obalnega pasu v Sloveniji

Slovenski zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07) opredeljuje **prostorsko načrtovanje** kot interdisciplinarno dejavnost, s katero se na podlagi razvojnih usmeritev in ob upoštevanju javnih koristi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva živali in naravnih dobrin, varstva premoženja in varstva kulturne dediščine načrtujejo posegi v prostor in prostorske ureditve.

Država in občina kot nosilki prostorskega načrtovanja morata s prostorskim načrtovanjem omogočiti kakovostno življenjsko okolje s takšno rabo prostora, ki ob upoštevanju dolgoročnega varovanja okolja, ohranjanja narave in trajnostne rabe naravnih dobrin in drugih virov ter celostnega ohranjanja kulturne dediščine omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije ter ne ogroža zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

Prostorske ureditve se načrtujejo s prostorskimi akti. Prostorski akti so državni, občinski in medobčinski prostorski akti.

Državna prostorska akta sta državni strateški prostorski načrt in državni prostorski načrt. Občinska prostorska akta sta občinski prostorski načrt ter občinski podrobni prostorski načrt. Medobčinski prostorski akt je regionalni prostorski načrt.

Prostorske ureditve državnega pomena se načrtujejo z državnim prostorskim načrtom. Osnovne skupine prostorskih ureditev državnega pomena določa zakon, podrobneje pa uredba vlade, ki med te uvršča tudi prostorske ureditve na vodnem zemljišču morja, določenem s predpisi s področja voda.

Prostorske ureditve, ki niso državnega pomena, se načrtujejo z občinskim prostorskim načrtom. Ta vsebuje strateški in izvedbeni del. Izvedbeni del občinskega prostorskega načrta po posameznih enotah urejanja prostora določa območja namenske rabe prostora, prostorske izvedbene pogoje in območja, za katera se pripravi občinski podrobni prostorski načrt. Enote urejanja prostora, ki pokrivajo celotno območje občine, se oblikujejo na osnovi celovite analize prostora, njegovih vrednot, značilnosti, prepoznavnosti in načrtovanih prostorskih ureditev.

V enoti urejanja prostora se določijo oziroma prikažejo območja namenske rabe prostora in sicer območja stavbnih, kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih zemljišč. Pod namensko rabo »območja voda« sodijo območja površinskih voda in območja vodne infrastrukture. Območja površinskih voda so namenjena za izvajanje dejavnosti s področja rabe voda in se delijo na celinske vode in morje. Območja vodne infrastrukture so namenjena vodnim zemljiščem površinskih voda in vodnim objektom, kot so pregrade, jezovi in podobno.

V slovenski zakonodaji torej ni predvideno integralno prostorsko načrtovanje obalnega pasu, še več, zakonodaja z različnimi pristojnostmi ločuje prostorsko načrtovanje na morju, ki je v pristojnosti države in prostorsko načrtovanje na kopnem (torej tudi na priobalnih zemljiščih morja), ki je v pristojnosti občin. Taka delitev že v osnovi otežuje integracijo obeh in celovit pristop k obravnavi prostora obalnega pasu.

3.2. Varstvena območja in prostorske ureditve na morju in priobalnih zemljiščih

Osnovna izhodišča za upravljanje in načrtovanje obalnega pasu moramo najprej poiskati v področnih zakonih, ki vzpostavljajo posamezne režime rabe in varstva morja in priobalnih zemljišč.

Namen poglavja je predstaviti tiste vsebine zakonov in drugih predpisov oz. dokumentov, ki so pomembne za prostorsko načrtovanje: o možnostih in načinih rabe morja in obale, o predvidenih prostorskih ureditvah in možnih posegih v obalnem pasu, o vzpostavljenih varstvenih območjih in njihovih režimih.

Zakon o vodah

Temeljni dokument, ki določa osnovna merila upravljanja z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči, je **zakon o vodah** (Uradni list RS, št. 67/2002, 110/2002-ZGO-1, 2/2004-ZZdrI-A, 41/2004-ZVO-1). Upravljanje z vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda.

Osnovne opredelitve, povezane z morjem in priobalnimi zemljišči, ki jih moramo upoštevati pri prostorskem načrtovanju, so:

- **morje** so notranje morske vode in teritorialno morje po predpisih o pomorstvu;
- **vodno zemljišče morja**: dno notranjih morskih voda in teritorialnega morja do zunanje meje obale, tudi zemljišče, ki je nastalo v morju zaradi naplavin ali umikanja vode. Vodno zemljišče morja je v lasti države;
- **obala** je pas kopnega ob morju med najnižjo oseko in najvišjo plimo;
- **priobalno zemljišče** je zemljišče, ki neposredno meji na vodno zemljišče morja in sega 25 metrov od meje vodnega zemljišča (29. člen, ZV-1).

Vlada lahko s predpisom določi drugačno zunanjo mejo priobalnih zemljišč, če je to potrebno zaradi varstva voda, vodnih in obvodnih ekosistemov, urejanja voda, izvajanja javnih služb po tem zakonu, omogočanja splošne rabe morskega dobra.

Morsko javno dobro: Morje in vodno zemljišče morja sta **naravno morsko javno dobro**.

Grajeno morsko javno dobro je: vodno zemljišče, ki je nastalo zaradi izkopa na priobalnem zemljišču ali drugega podobnega posega v prostor, depresijsko zemljišče ali zemljišče, ki nastane kot nasip ali zasip na vodnem zemljišču, objekt na vodnem ali priobalnem zemljišču, če se ga nameni splošni rabi (grajena morska obala, valolom in podobno)

Pravni režim naravnega in grajenega morskega javnega dobra

Naravno in grajeno vodno javno dobro lahko (ob zakonsko določenih pogojih), uporablja vsakdo tako, da ne vpliva škodljivo na vode, vodni režim in naravno ravnovesje vodnih ter obvodnih ekosistemov in ne omejuje enake pravice drugim (**splošna raba**). **Posebna raba** vodnega dobra je mogoča samo na podlagi vodnega dovoljenja ali koncesije in če bistveno ne omejuje splošne rabe. Vodno dobro se lahko uporablja le tako, da nista ogrožena njegova substanca in izključena njegova naravna vloga.

Povezanost priprave prostorskih aktov z določili zakona o vodah

Zakon o vodah določa:

1. V prostorskih aktih se prikažejo varstvena in ogrožena območja po določbah tega zakona. Pripravlavec prostorskih aktov mora pri njihovi pripravi upoštevati pravni režim, ki se

- nanaša na posege v prostor na teh varstvenih in ogroženih območjih (vodovarstveno območje, območje kopalnih voda, ogrožena območja zaradi škodljivega delovanja voda).
2. Pripravlavec prostorskih aktov mora v postopku njihove priprave upoštevati določila načrta upravljanja z vodami na vodnem območju Jadranskega morja (za primer Slovenske Istre), ki vključuje tudi obalno morje in sicer:
 - izbrati mora rabe, ki so v skladu z možnimi rabami vodnega ali morskega dobra in upoštevati pogoje ali omejitve rabe in drugih posegov v vodno ali morsko dobro, ki jih določa načrt upravljanja voda,
 - določiti posege v prostor, ki se nanašajo na graditev vodne infrastrukture in so predvideni v načrtih upravljanja voda.
 3. Prostorski akt mora biti skladen z določbami zakona, ki urejajo posege na vodna, priobalna in druga zemljišča.

Ad2)

Načrt upravljanja z vodami še ni bil sprejet in ne moremo povzeti vrst možnih rab morja, zato povzemamo določila o rabi iz samega zakona.

Splošna raba:

Vsakdo lahko rabi vodno ali morsko dobro pod pogoji, ki jih določa ta zakon, če se s takšno rabo le neznatno vpliva na količino in kakovost voda oziroma splošno stanje voda in če s tem ne omejuje ali onemogoča enakih pravic drugih in izvajanje vodnih pravic.

Splošna raba obsega zlasti rabo vodnega ali morskega dobra za pitje, kopanje, potapljanje, drsanje ali druge osebne potrebe, če takšna raba ne zahteva uporabe posebnih naprav (vodne črpalke, natege in podobno) ali zgraditve objekta in naprave, za katero je treba pridobiti dovoljenje, skladno s predpisi na področju urejanja prostora in graditve objektov.

V okviru splošne rabe lahko vsakdo rabi vodno ali morsko dobro za plovbo pod pogoji, ki jih določajo ta ali drugi zakoni.

Posebna raba:

Za vsako rabo vodnega ali morskega dobra, ki presega meje splošne rabe, je treba pridobiti vodno pravico na podlagi vodnega dovoljenja ali koncesije. Z načrtom upravljanja voda se posebna raba lahko prepove, omeji ali se zanjo določijo posebni pogoji.

Če je za rabo vode treba pridobiti dovoljenje za poseg v prostor skladno s predpisi na področju urejanja prostora in graditve objektov, je podlaga za izdajo vodnega dovoljenja ali koncesijskega akta tudi prostorski akt države ali lokalne skupnosti (torej mora biti ta raba oz. objekt ustrezno umeščen v prostor preko postopka prostorskega načrtovanja).

Vodni objekt in naprava sta:

1. objekt in naprava ali ureditev, namenjena urejanju voda, zlasti visokovodni nasip, jez, prag, zadrževalnik, zbiralnik ipd., ter izvajanju monitoringa voda (v nadaljnjem besedilu: vodna infrastruktura).
2. objekt in naprava ali ureditev, namenjena posebni rabi vodnega ali morskega dobra, zlasti črpališče, jez, odvodni in dovodni kanal ipd., vključno z objektom ali napravo, namenjeno njihovemu neposrednemu varstvu pred škodljivim delovanjem voda.

Vrste vodnih objektov, ki lahko pridobijo status vodne infrastrukture, določa pravilnik o določitvi vodne infrastrukture (Uradni list RS, št. 46/2005). Za prostorsko načrtovanje na morju so pomembni naslednji vodni objekti:

CC-SI	Vodni objekt	Opombe
2	GRADBENI INŽENIRSKI OBJEKTI	
21	Objekti transportne infrastrukture	
21510	Pristanišča in plovne poti	
	Morska in rečna pristanišča	Sem spadajo tudi vojaška pristanišča in druga pristanišča za posebne namene
	pomoli	
	masivni obalni zidovi	
	globoko temeljene obalne konstrukcije	
	valolomi	
	zaščitni nasipi	
	oporni in podporni zidovi	
	dostopne poti do pristanišč	
	akvatoriji pristanišč	
	doki	
	navozi	
	dvigalne steze	
	zapornice	
	mostni kanali	
	kanalski predori	

Gradnja vodne infrastrukture je v javnem interesu.

Objekt, naprava ali ureditev pridobi status vodne infrastrukture z odločbo, ki jo izda ministrstvo po zaključenem posegu v prostor.

Katere prostorske ureditve in kateri objekti sestavljajo oz. predstavljajo pristanišče in plovne poti ter kakšne vrste pristanišč poznamo, določa pomorski zakonik (glej v nadaljevanju).

V enotni klasifikaciji vrst objektov pa najdemo še posamezne objekte, ki niso v zgornjem seznamu, so pa povezani z rabo morja oz. so potrebni za rabo voda (vprašanje, ali sodijo med objekte, ki se lahko gradijo v priobalnih zemljiščih po tem zakonu)

CC-SI	objekt	Opombe
12	NESTANOVANJSKE STAVBE	
124	Stavbe za promet in stavbe za izvajanje elektronskih komunikacij	
12420	Garažne stavbe	
	čolnarne	???
126	Stavbe splošnega družbenega pomena	
12650	Športne dvorane	
	plavalni zimski bazen (dvoranski)	???
2	GRADBENI INŽENIRSKI OBJEKTI	
24	Drugi gradbeni inženirski objekti	
241	Objekti za šport, rekreacijo in drugi objekti za prosti čas	

24110	Športna igrišča	
	Vodni športi, bazenska kopališča na prostem	<i>kaj pa stavbe za vodne športe??</i>
24121	Marine s pripadajočimi pristaniškimi napravami	
	športna pristanišča in marine, oprema za plaže	
24122	Drugi gradbeni inženirski objekti za šport, rekreacijo in prosti čas	
	Vodni zabavišni park	

Ad3)

Za posege na vodna in priobalna zemljišča so pomembna še naslednja določila zakona:

Na vodnem in priobalnem zemljišču (torej zemljišču, ki sega 25m od meje vodnega zemljišča) ni dovoljeno posegati v prostor, razen za:

1. gradnjo objektov javne infrastrukture,
2. gradnjo objektov grajenega javnega dobra po tem ali drugih zakonih,
3. ukrepe, ki se nanašajo na izboljšanje hidromorfoloških in bioloških lastnosti površinskih voda,
4. ukrepe, ki se nanašajo na ohranjanje narave,
5. gradnjo objektov, potrebnih za rabo voda, zagotovitev varnosti plovbe in zagotovitev varstva pred utopitvami v naravnih kopališčih,
6. gradnjo objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem, in
7. gradnjo objektov, namenjenih obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije.

Zakon o morskem ribištvu

Zakon o morskem ribištvu (Uradni list Rs, št. 115/2006) kot prostorsko ureditev na morju določa območje za gojenje morskih organizmov. Območja določi minister v soglasju z ministrom, pristojnim za vode in ohranjanje narave. Ustrezni predpis še ni bil sprejet.

Kot varstveno območje – za varstvo rib, zakon določa dva ribolovna rezervata:

- portoroški ribolovni rezervat, ki obsega notranji del Piranskega zaliva s pripadajočimi solinami,
- strunjanski ribolovni rezervat, ki obsega morje ob obali ob rtiču Strunjan in notranji del Strunjanskega zaliva s pripadajočo laguno ter solinami

Gospodarski in pristočasni ribolov (razen z obale) v ribolovnih rezervatih sta prepovedana.

Pomorski zakonik

Pomorski zakonik – uradno prečiščeno besedilo (PZ-UPB2, Uradni list RS, št. 120/2006) opredeli kot prostorske ureditve na morju plovne poti in pristanišča.

Plovna pot v teritorialnem morju in notranjih morskih vodah Republike Slovenije je pas na morju, ki je dovolj globok in dovolj širok za varno plovbo ladje in je po potrebi zaznamovan z objekti za varnost plovbe.

Objekti za varnost plovbe na plovnih poteh so svetilniki, obalne luči, boje in druga znamenja, signalne in radijske postaje, optične, zvočne, električne, elektronske, radarske in druge naprave za varno plovbo po morju, plovnih poteh in v pristaniščih.

Pristanišče je vodni in priobalni prostor, ki obsega

- sidrišče,
- grajene ali negrajene dele obale,
- valolome,
- naprave in objekte, ki so namenjeni
 - o za privezovanje, za zasidranje in varstvo ladij,
 - o za izgradnjo in vzdrževanje plovil,
 - o vkrcavanje in izkrcavanje oseb in tovora,
 - o skladiščenje in druga opravila z blagom,
 - o proizvodnjo, oplemenitenje, kontrolo in dodelavo blaga in
 - o za druge gospodarske aktivnosti, ki so s temi dejavnostmi v medsebojni gospodarski, prometni ali tehnološki zvezi.

Grajeni deli obale, namenjeni za privezovanje ladij, vkrcavanje in izkrcavanje oseb in tovora, so operativne obale.

Grajene obale, akvatorij, valolomi, pristopi na pomole, naprave za privezovanje, dovozne poti, železniški tiri, vhodi, ograje, kanalizacijsko in vodovodno omrežje, elektroinstalacije, razsvetljava, drugi objekti, ki po namenu služijo varnosti plovbe in varnemu privezu ter nemotenemu izvajanju pristaniških dejavnosti in drugih aktivnosti, povezanih s pristaniško dejavnostjo ter telekomunikacijske instalacije so pristaniška infrastruktura. Pristaniška infrastruktura brez akvatorija je last Republike Slovenije oziroma lokalne skupnosti ali oseb zasebnega prava. Republika Slovenija oziroma lokalna skupnost prepusti upravljanje, vodenje in razvoj pristaniške infrastrukture iz prejšnjega odstavka upravljalcu pristanišča s podelitvijo koncesije.

Pristanišča so:

- pristanišča, namenjena za javni promet (domača in / ali mednarodna);
- pristanišča za posebne namene;
- vojaška pristanišča.

Pristanišča, namenjena za mednarodni javni promet in vojaška pristanišča ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati, določi vlada.

Ostala pristanišča določi organ lokalne skupnosti, na območju katere leži pristanišče. Organ, ki določa vrsto pristanišča, lahko določi, da se del pristanišča odredi za posebne namene.

Pristanišča za posebne namene so:

- športna pristanišča;
- turistična pristanišča (marine);
- krajevna pristanišča;
- druga pristanišča

Turistično pristanišče (marina) je pristanišče, namenjeno za pristajanje, shranjevanje, prezimovanje in oskrbovanje ladij, namenjenih za šport in razvedrilo in čolnov.

Športno pristanišče je pristanišče, namenjeno za športne dejavnosti.

Krajevno pristanišče je namenjeno privezu in shranjevanju plovil, ki je organizirano v obliki komunalnih privezov, mestnega pristanišča, lokalnega pristanišča ali mandrača.

Druga pristanišča so pristanišča, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti uporabljajo gospodarski subjekti, niso pa namenjena javnemu prometu.

Varstvena območja ohranjanja narave in kulturne dediščine

Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2, Uradni list RS, št. 96/2004) z namenom prispevati k ohranjanju narave določa

- A. ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in
- B. sistem varstva naravnih vrednot.

Biotska raznovrstnost

V okviru ohranjanja biotske raznovrstnosti so za področje prostorskega načrtovanja in posegov v prostor pomembni predvsem ukrepi varovanja habitatov in ekosistemov.

Habitatni tipi so v prostoru opredeljeni kot ekološko pomembna območja (EPO). EPO je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Katera so ta območja, je določeno v Uredbi o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/2004). Med EPO je določena tudi posebna enota – morje in morsko obrežje.

Pravila ravnanja, varstveni režimi in razvojne usmeritve, določene v navedeni uredbi, se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin

Na ekološko pomembnih območjih so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Posebej so varovana tista ekološko pomembna območja, ki so na ozemlju Evropske unije pomembna za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst ptic (posebno območje varstva) in drugih živalskih ter rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (posebno ohranitveno območje), katerih ohranjanje je v interesu EU. Ta območja so opredeljena v uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04 in 110/04).

Zakon ločuje

- posebno varstveno območje (že potrjena pri pristojnih organih EU),
- in potencialno posebno ohranitveno območje (so še v postopku potrjevanja pri EU).

Osmi in petnajsti člen navedene uredbe določata, da je na natura območju in na potencialnih natura območjih potrebno izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo na način, kot je to določeno s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave.

Naravne vrednote

Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju RS. Vključujejo:

- redke, dragocene ali znamenite naravne pojave in druge vredne pojave,
- sestavina oziroma del žive ali nežive narave,

- naravno območje ali del naravnega območja,
- ekosistem, krajina ali oblikovana narava.

Naravne vrednote so državnega ali lokalnega pomena.

Naravne vrednote se zavarujejo z aktom o zavarovanju naravne vrednote. Z aktom o zavarovanju se ustanovi zavarovano območje.

Na obalnem območju Slovenske Istre so zavarovana naslednja območja:

- Krajinski park Sečoveljske soline (uredba, Uradni list RS, št. 29/01),
- Krajinski park Strunjan (uredba, Uradni list RS, št. 107/04, 114/04),
- Naravni rezervat Strunjan in Strunjan – Stjuža ter naravni spomenik pinijev drevored (uredba o Krajinskem parku Strunjan, Uradni list RS, št. 107/04, 114/04),
- Naravni rezervat Škocjanski zatok (zakon, Uradni list RS, št. 20/98),
- jezera v Fiesi in rt Madona (odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran, Uradne objave, št. 5/90, 26/90).

V Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 in 70/06) so določene ostale naravne vrednote in predpisane so podrobnejše varstvene in razvojne usmeritve za varstvo naravnih vrednot.

Za izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah je treba pridobiti naravovarstvene pogoje in naravovarstveno soglasje, skladno s predpisi s področja graditve objektov in ohranjanja narave.

Naravne vrednote in zavarovana območja z vplivnimi območji so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS, št. 16/2008) določa načine varstva kulturne dediščine.

Kulturna dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti in so opredeljene kot odsev in izraz vrednot, identitet, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje tudi vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

Dediščina se deli na materialno (premična in nepremična dediščina) in živo dediščino.

Nepremična kulturna dediščina je določena

- v registru kulturne dediščine,
- z aktom o razglasitvi kulturnega spomenika,
- z aktom o varstvenih območjih dediščine,
- z registriranimi arheološkimi najdišči.

Pri pripravi prostorskih aktov mora pripravljavec upoštevati akte o razglasitvi nepremičnih spomenikov, registriranih arheoloških najdišč in aktov o varstvenih območjih dediščine in v prostorske akte vključevati ukrepe varstva.

Ohranitev nepremičnih spomenikov, registriranih arheoloških najdišč in lastnosti dediščine, ki so opredeljene v varstvenih območjih dediščine, se obvezno upošteva v prostorskih aktih, ki imajo neposreden vpliv na dediščino in njeno varstvo, in v prostorskih ukrepih, izdanih na podlagi predpisov o urejanju prostora.

Prostorske ureditve v vplivnem območju spomenika morajo biti prilagojene prostorskim možnostim tako, da družbeni pomen spomenika v prostoru ni okrnjen

Varstvene skupine nepremične dediščine so:

- arheološka dediščina – arheološka najdišča z vsemi ostalinami,
- stavbna dediščina – profana, sakralna ali sakralno – profana,
- memorialna dediščina (objekti in urejena zemljišča),
- vrtnoarhitekturna dediščina (oblikovana narava),
- naselbinska dediščina,
- kulturna krajina (odprt prostor z naravnimi in ustvarjenimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in uporabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost)

Zakon o gozdovih

Na podlagi zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 13/98 – odl. US, 56/99 – ZON, 67/02 – ZG-A in 110/02 – ZGO-1, 112/06 – odl.US, 115/06 – razlaga, 110/07) so v uredbi o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/2005) določeni varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo, režim gospodarjenja s temi gozdovi, izvajalca tega režima in zavezanca za zagotovitev sredstev za stroške, ki nastajajo zaradi posebnega režima gospodarjenja.

Varovalni gozdovi so gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja, gozdovi na strmih obronkih ali bregovih voda, gozdovi, ki so izpostavljeni močnemu vetru, gozdovi, ki v hudourniških območjih zadržujejo preneglo odtekanje vode in zato varujejo zemljišča pred erozijo in plazovi, gozdni pasovi, ki varujejo gozdove in zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi, ter gozdovi na zgornji meji gozdne vegetacije.

Gozdovi s posebnim namenom z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo so gozdni rezervati. To so gozdovi, ki so zaradi svoje razvojne faze in dosedanjega razvoja izjemno pomembni za raziskovanje, proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter kulturne dediščine.

V gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom so prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti.

V gozdnih rezervatih z blažjim varstvenim režimom je ob spremstvu delavca Zavoda dovoljen obisk gozda po označenih poteh, ki potekajo skozi gozdni rezervat.

Zakon o rudarstvu

Pridobivanje soli ureja zakon o rudarstvu (uradno prečiščeno besedilo, ZRud-UPB1, Ur.l. RS, št. 98/2004).

Podlaga za izdajo dovoljenja za poseg v prostor z namenom raziskovanja in izkoriščanja mineralnih surovin je prostorski izvedbeni načrt. Strokovna podlaga za izdelavo prostorskega izvedbenega načrta pa je načrt gospodarjenja s posameznimi mineralnimi surovinami, ki ga sprejme vlada.

Načrt gospodarjenja s posameznimi mineralnimi surovinami ni bil izdelan (oz. ni objavljen na spletnih straneh ministrstva).

3.3. Kompatibilnost rab in dejavnosti v obalnem pasu

Predstavljeni predpisi predstavljajo okvir - možnosti rabe in ureditev ter posamezne varstvene režime na morju in priobalnih zemljiščih. Konkretno ureditve se načrtujejo preko razvojnih programov in strategij posameznih sektorjev: npr. že navedeni načrt upravljanja z vodami na vodnem območju Jadranskega morja in druge razvojne strategije posameznih področij.

Za razvoj obalnega pasu je zelo pomembna strategija razvoja turizma. V regionalni strategiji trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske 2006 -2012 (RRC, 2006) so med prioritete projekte (med drugimi) uvrščeni tudi:

- ureditev priobalne promenadne rekreacijske osi Izola – Portorož z vključitvijo podpornih infrastrukturnih objektov vzdolž osi,
- zgraditev večjega potniškega pomola v bližini priobalnih urbanih središč,
- dopolnitev navtične infrastrukture (privezi v morju in na kopnem),
- posodobitev urejenih in ureditev neurejenih kopališč in njihova prilagoditev izbranim standardom kakovosti.

Med konkretnimi investicijami pa so navedene še (med številnimi drugimi):

- urejanje Ankaranskega polotoka za turistični razvoj,
- gradnja marine Koper,
- ureditev obalnega pasu Žusterna – Ruda za športno – rekreativne namene,
- razvoj kapacitet in programov za mladinski turizem v Pacugu in počitniški stacionarni turizem v Fiesi,
- celostna ureditev obale (obstoječega nasutja) in ekskluzivne plaže na rtu polotoka Seča (hotel, depandanse, bazeni z wellness programi, dodatni privezi za večja plovila, komunalni privezi),

Že sam pregled obstoječih rab in varstvenih režimov na morju in priobalnih zemljiščih kaže na njihovo gostoto in prepletenost. Umeščanje v prostor novih ureditev in s tem novih obremenitev zato terjajo njihovo medsebojno usklajevanje in prilagajanje, kar pa je naloga prav prostorskega načrtovanja.

Ker je prostorsko načrtovanje, grobo rečeno, potrebno predvsem tam, kjer na omejenem prostoru prihaja pri umeščanju posameznih dejavnosti v prostor do konfliktov (je isti – omejen prostor privlačen in primeren za več različnih dejavnosti), s preprosto matriko prikazujemo medsebojno (ne)združljivost dejavnosti, ki se pojavljajo na slovenskem obalnem območju (so obstoječe in/oz. so načrtovane).

Pojmi v matriki pomenijo:

Združljive (kompatibilne) dejavnosti: se med seboj ne izključujejo, lahko se prepletajo na istem prostoru

Nezdružljive dejavnosti: ena dejavnost izključuje drugo, med njima je stroga ločnica, lahko sta ena poleg druge, vendar strogo ločeni, se ne dopolnjujeta, temveč bolj izključujeta

Pogojno združljive dejavnosti: lahko se prepletajo in dopolnjujejo na istem prostoru, vendar so potrebni dodatni ukrepi in skrbno načrtovanje obeh.

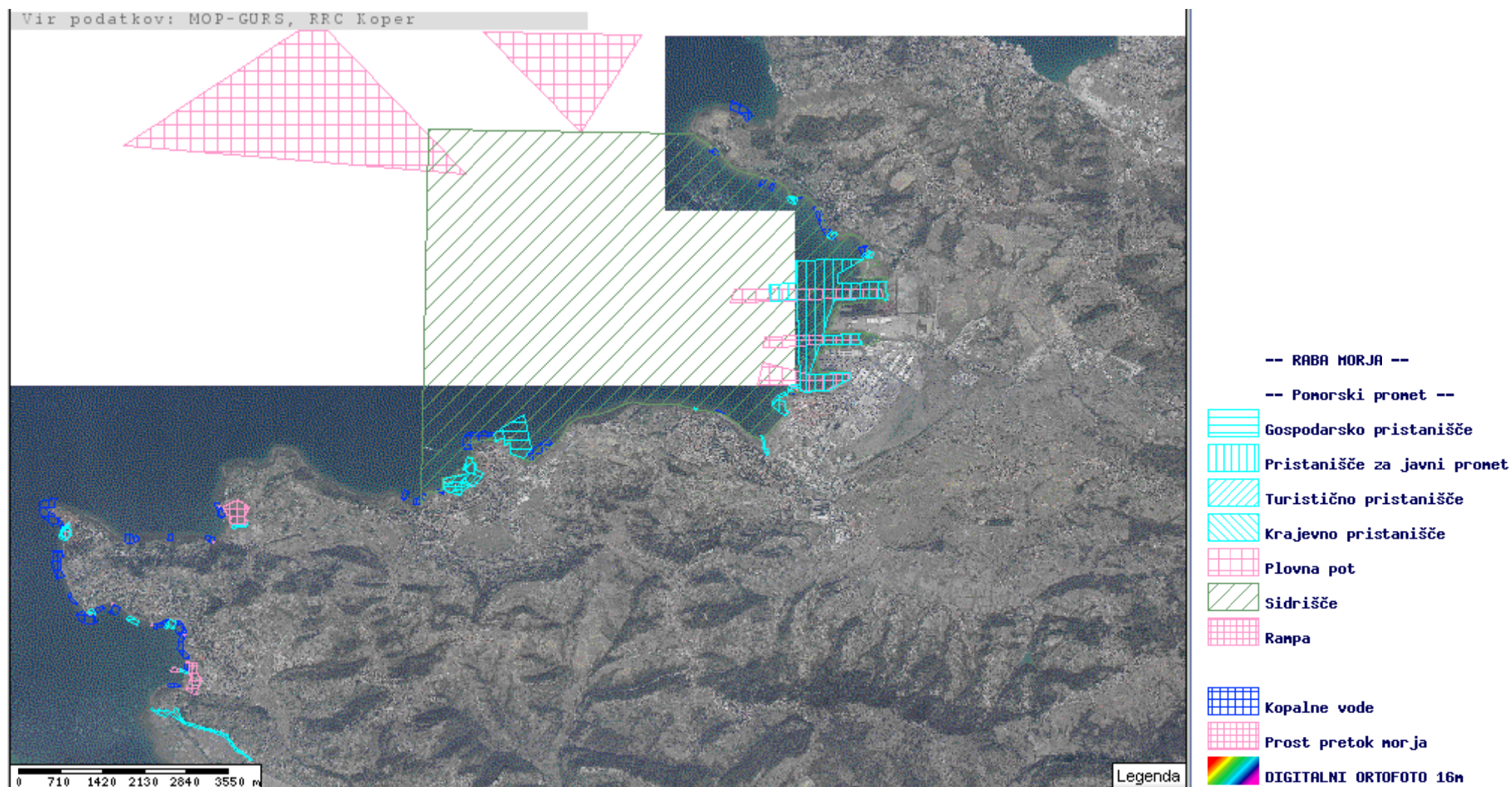
Večja pogostost ocene »nezdružljive« oz. »pogojno združljive« dejavnosti pomeni tudi večji pomen in zahtevnejšo nalogo za prostorsko načrtovanje.

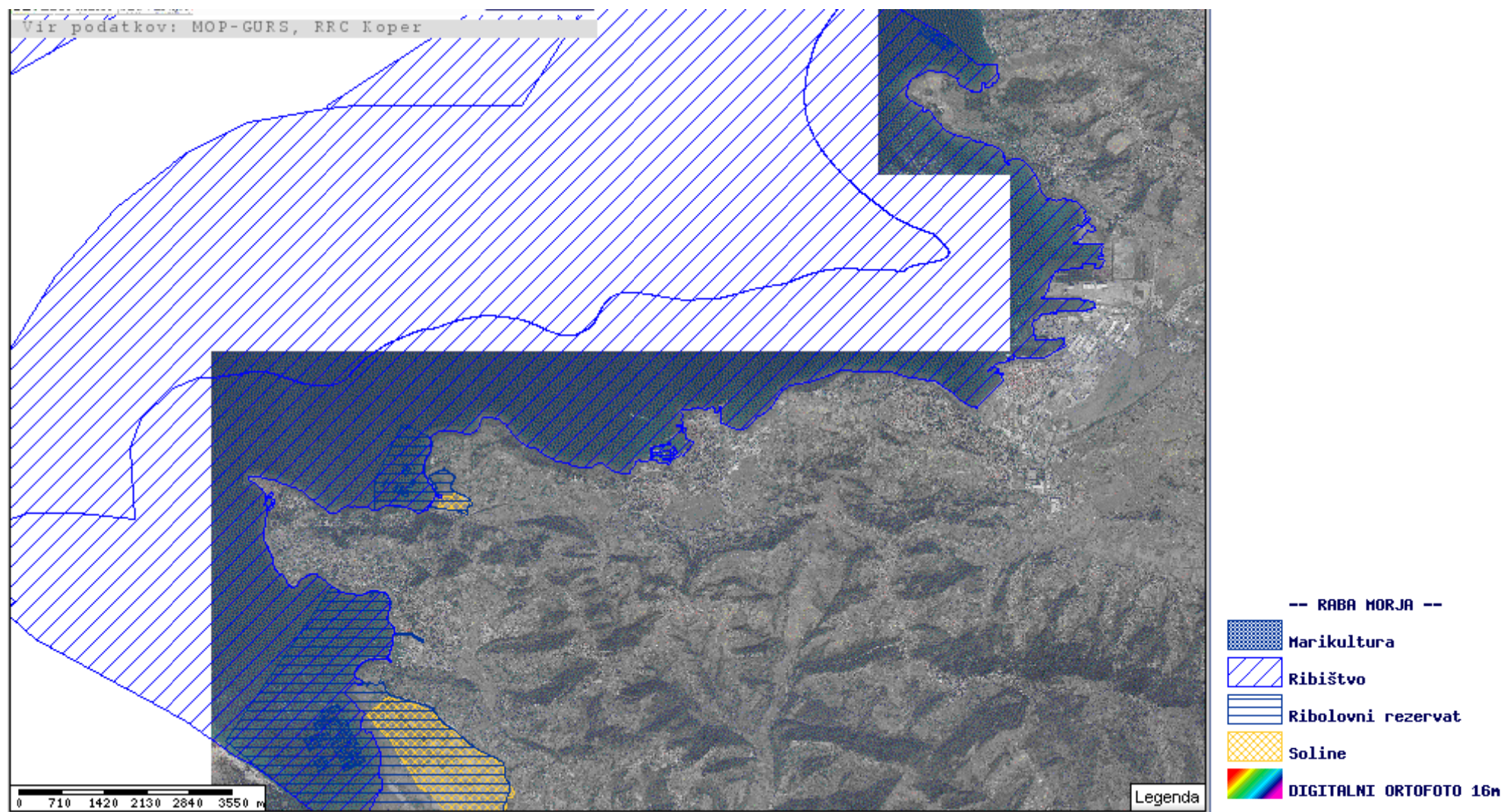
Tabela: (Ne)kompatibilnost dejavnosti v obalnem pasu

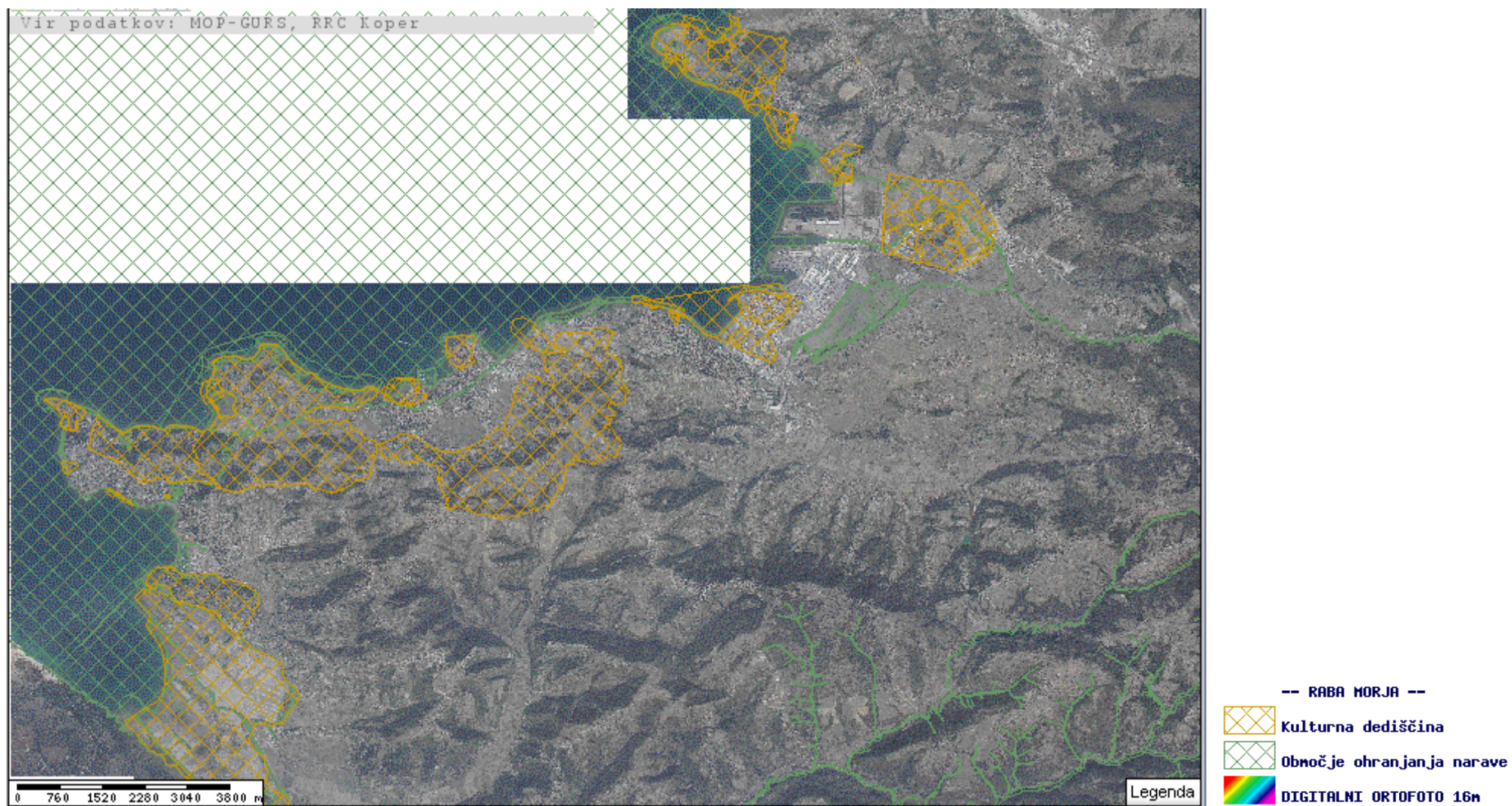
- nezdržljive dejavnosti + združljive dejavnosti □ pogojno združljive dejavnosti

	trgovsko pristanišče	mednar. potniško pristanišče	vojaško pristanišče	marina	komunalni privezi	ribiško pristanišče	marikultura	kopališče	rekreacijske površine	promenada	vodni športi	zabavišni vodni parki	dopolnilna gostinska ponudba	obm. varstva narave	obm. varstva kulture	varovalni gozd	ogrožena območja	obstoječa naselja
trgovsko pristanišče	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
mednar. potniško pristanišče	-	+	-	□	-	-	-	-	-	-	-	-	□	-	-	-	-	+
vojaško pristanišče	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
marina	-	□	-	+	□	□	-	-	□	□	□	□	+	-	-	-	-	□
komunalni privezi	-	-	-	□	+	+	-	-	□	□	□	-	+	-	□	-	-	□
ribiško pristanišče	-	-	-	□	+	+	-	-	-	□	□	-	+	□	□	-	-	□
marikultura	-	-	-	-	□	-	+	-	□	+	□	-	+	□	□	+	□	+
kopališče	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	□	-	+	□	□	+	□	+
rekreacijske površine	-	-	-	□	□	-	□	+	+	+	□	-	+	□	□	□	□	□
promenada	-	-	-	□	□	□	+	□	+	+	□	-	+	+	+	+	□	+
vodni športi	-	-	-	□	□	□	□	□	□	□	+	-	+	□	□	□	□	□
zabavišni vodni parki	-	-	-	□	□	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	□
dopolnilna gostinska ponud.	-	□	-	+	+	□	□	+	+	+	+	+	+	□	□	-	-	+
obm. varstva narave	-	-	-	-	-	-	□	□	□	+	□	-	□	+	+	+	+	□
obm. varstva kulture	-	-	-	-	-	-	□	□	□	□	□	-	□	+	+	+	+	□
varovalni gozd	-	-	-	-	-	-	+	□	□	+	□	-	□	+	+	+	+	□
ogrožena območja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	□	-	-	□	+	□	+	+	□
obstoječa naselja	-	-	-	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	+

PRILOGA: Obstoječi režimi rabe in varstva morja

3.4. Namenska raba na priobalnih zemljiščih in morju v veljavnih prostorskih sestavinah planskih dokumentov občin Koper, Izola in Piran

Namenska raba na morju v obstoječih prostorskih sestavinah plana:

V Prostorskih sestavinah planskih dokumentov MO Koper (karta namenske rabe) je morje označeno kot vodna površina, znotraj teh površin pa so kot posebne enote označene nekatere predvidene (načrtovane) ureditve na morju – tiste, za katere je bil sprejet tudi izvedbeni prostorski akt: nova marina in komunalni privezi, gradnja pomola III v trgovskem pristanišču, školjčičišče v Jernejevem zalivu.

V prostorskih sestavinah planskih dokumentov občine Piran (karta namenske rabe) na vodnih površinah morja niso označene predvidene ureditve na morju.

Območje solin je opredeljeno kot območje pridobivanja rudnin.

Obstoječi objekti vodne infrastrukture so opredeljeni z namensko rabo kot je določena za območje stavbnih zemljišč:

1. trgovsko pristanišče v Koprju: površine na morju (pomoli, obale) in kopnem: območje za promet in zveze,
2. mestna pristanišča (mandrači): v
 - a. v Koprju: območje za promet in zveze,
 - b. v Piranu: območje za centralne in stanovanjske dejavnosti
3. obstoječa marina
 - a. v Koprju: območje za centralne dejavnosti (pomoli, kopni in notranji vodni del)
 - b. v Luciji: območje za centralne dejavnosti in zelene površine (kopni in notranji vodni del)
4. urejena kopališča:
 - a. v Koprju: zelene površine,
 - b. v Ankaranu: območje za centralne dejavnosti,
 - c. v Pororožu – Luciji: območje za centralne dejavnosti in zelene površine oz. območje za centralne dejavnosti.

V veljavnih prostorskih sestavinah plana objekti, zgrajeni na vodnih površinah, torej nimajo svoje oznake (namembnosti), opredeljeni so kot površine na kopnem.

Namenska raba priobalnih zemljišč

Iz naloge »Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu« (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge), ki je bila izdelana v okviru projekta CAMP, smo povzeli pregled namenske rabe priobalnih zemljišč kot je določena v prostorskih sestavinah planskih dokumentov mestne občine Koper in občin Izola ter Piran. Namenska raba obalne linije je bila določena tako, da so bili poligoni namenske rabe prostora, ki mejijo na morje, pretvorjeni v linije. Namenska raba prostora se na priobalnih zemljiščih prečno na obalo ne spreminja.

Pregled namenske rabe prostora je bil izdelan za posamezno občino, ker zaradi razlik v klasifikaciji namenske rabe ni možno izdelati enotne preglednice.

Občina Koper

Tabela 1: Pregled namenske rabe prostora na priobalnih zemljiščih v občini Koper

oznaka	Ime območja NRP	Dolžina (m)	%
S	območje za stanovanja	0	0
C	območja za centralne dejavnosti	5.155	26,5
P	območje za proizvodne dejavnosti	0	0
T	območja za promet in zveze	10.272	52,9
I	območja za komunalno energetiko	0	0
Z	območja za rekreacijo in urbano zelenje	1.649	8,5
U	območja za mešano urbano rabo (izvenmestna naselja)	0	0
Q	Najboljša kmetijska zemljišča	0	0
K	Drugo območje kmetijskih zemljišč	0	0
G	Gozdna zemljišča	0	0
E	Območja za pridobivanje mineralnih agregatov	0	0
V	Vodna zemljišča	508	2,6
O	Drugo	1844	9,5
	Skupaj priobalna zemljišča	19.428	100,00

Občina Izola

Tabela 2: Pregled namenske rabe prostora na priobalnih zemljiščih v občini Izola.

oznaka	Ime območja NRP	Dolžina (m)	%
S	območje za stanovanja	588	6,6
C	območja za centralne dejavnosti	3.507	39,1
P	območje za proizvodne dejavnosti	0	0
T	območja za promet in zveze	1.602	17,9
I	območja za komunalno energetiko	0	0
Z	območja za rekreacijo in urbano zelenje	997	11,1
U	območja za mešano urbano rabo (izvenmestna naselja)	0	0
Q	Najboljša kmetijska zemljišča	0	0
K	Drugo območje kmetijskih zemljišč	33	0,4
G	Gozdna zemljišča	142	1,6
E	Območja za pridobivanje mineralnih agregatov	0	0
V	Vodna zemljišča	0	0
O	Drugo	2.100	23,4
	Skupaj priobalna zemljišča	8.969	100,0

Občina Piran

Tabela 3: Pregled namenske rabe prostora na priobalnih zemljiščih v občini Piran.

oznaka	Ime območja NRP	Dolžina (m)	%
S	območje za stanovanja	0	0
C	območja za centralne dejavnosti	123	0,7
P	območje za proizvodne dejavnosti	0	0
M	Mešana območja	3.175	17,3
Z	Zelene površine	3.764	20,5
I	Prometna infrastruktura	1.527	8,3
V	Površinske vode	267	1,5
L	Mineralne surovine	3.782	20,6
K	Kmetijska zemljišča	0	0
K1	Kmetijska zemljišča I. kategorije	0	0

G	Območja gozdov	0	0
GV	Varovalni gozd	1.356	7,4
Z,M	Zelene površine – mešana območja	4.351	23,7
	Skupaj priobalna zemljišča	18.345	100,0

V Mestni občini Koper več kot polovico obalne črte (in zemljišč v zaledju) pokriva trgovsko pristanišče.

V območja za centralne dejavnosti se uvrščajo:

- mestno jedro Kopra,
- površine, namenjene turizmu v Ankaranu.

V kategorijo »drugo« je uvrščen ozek pas priobalnih zemljišč naravne obale v Ankaranu, za katerega pa namenska raba in dopustnost posegov ni podrobneje opredeljeno.

V občini Koper ima 79,4% obale tako namembnost (promet in zveze, centralne dejavnosti), ki dopuščajo gradnjo oz. zazidavo s širokim spektrom objektov (čeprav je lahko kasneje, z izvedbenim prostorskim aktom ta spekter lahko bistveno zmanjšan, iz osnovnega dokumenta to ne izhaja).

V občini Izola je namenska raba obale že bolj raznolika, še vedno pa je čez 60% zemljišč take namembnosti, ki dopušča širok spekter rab (območja za centralne dejavnosti, območja za promet in zveze).

V občini Piran struktura namenske rabe obalnega območja kaže, da so v tej občini morje in obalna zemljišča obravnavana drugače kot v sosednjih dveh občinah. Specifika piranske občine so tudi soline, ki pokrivajo kar petino obalne črte.

Mešani rabi (kar pomeni širok spekter možnosti rabe) in prometnim površinam je namenjenih nekaj več kot četrtina dolžine obale, bistveno manj kot v Izoli in Kopru.

Specifična raba v piranski občini so »zelene površine – mešana območja«, ki predstavljajo predvsem urejena kopališča, kjer se prepletajo stavbe in rekreacijske površine.

Namenska raba sama po sebi seveda še ne pomeni, da je na teh območjih možna gradnja vseh objektov in ureditev, ki so vključene v posamezno rabo. Potrebno je poznati tudi prostorske ureditvene pogoje, določene v programskih zasnovah in prostorskih izvedbenih aktih.

Vendar pa le kaže na to, da obalni pas nima opredeljene določene specifike (razen delno v Piranu) in da je pretežno namenjen gradnji in ureditvam vse do obalne črte.

Okvirni pregled lastništva

Pregled lastništva smo prav tako povzeli po nalogi »Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu« (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge).

Za prikaz lastništva na mejah katastrskih občin (KO) so bili uporabljeni naslednji podatki:

- digitalni katastrski načrti (DKN), ki mejijo na vodno zemljišče morja,
- tabele lastništva (VK*), ki mejijo na vodno zemljišče morja.

Tabela 4: Okvirni pregled lastništva obale v občinah Koper, Izola in Piran

lastnik	Dolžina (m)	%
---------	-------------	---

občina	20.432	40,9
Republika Slovenija	7.716	15,4
Nosilci javnih pooblastil	2.059	4,1
Gospodarske družbe	11.792	23,6
zasebniki	961	1,9
Javno dobro	6.437	12,9
neznano	18	0,0
drugo	562	1,1
skupaj	49.977	100,0

Sorazmerno malo obalne linije ima status javnega dobra, vendar pa velik delež lastništva občine še omogoča to vzpostavitev¹. Relativno in absolutno je največ obale opredeljene kot javno dobro v občini Piran, najmanj pa v Izoli.

¹ V navedeni nalogi ni naveden natančen vir podatkov lastništva, predvsem ne, za katero leto velja, zato so podatki lahko že zastareli in zato zavajajoči

4. KLJUČNI PROBLEMI RAZVOJA TER PREDLOG VIZIJE, CILJEV IN STRATEGIJE RAZVOJA TER UREJANJA OBALNEGA PASU

Povzetki ključnih problemov prostorskega razvoja in urejanja obalnega pasu ter predlog vizije, ciljev in strategije so sinteza ugotovitev naslednjih projektov, v katere je bila vključena tudi strokovna in širša javnost:

- CAMP Slovenija – Program upravljanja z obalnim območjem
 - o Sistemska analiza in analiza perspektiv trajnostnega razvoja (SPSA),
 - o Zasnova prostorskega razvoja regije,
 - o Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu;
- Končno poročilo strokovne skupine za izdelavo izhodišč za pripravo programske projektne naloge za obalni in priobalni pas v občini Piran;

Sinteza je bila na delavnici (v aprilu 2008) predstavljena predstavnikom občin Koper, Izola in Piran ter predstavnikom izvajalcev nalog v okviru priprave občinskih strateških prostorskih načrtov ter dopolnjena z njihovimi ugotovitvami.

Povzetek ključnih problemov

Ključni pritiski na okolje in prostor v obalnem pasu izvirajo po eni strani iz živahnega razvoja urbanizacije in razvoja turizma (vključno z gradnjo turističnih kapacitet, marin, počitniških stanovanj, rekreacijske infrastrukture...), s tem povezanim cestnim prometom, obremenjevanjem voda, naraščanjem količin odpadkov, po drugi strani pa z intenzivnim razvojem trgovskega pristanišča in naraščanjem pomorskega prometa. Pričakovani so tudi pritiski, povezani s klimatskimi spremembami, to je dvigovanje morske gladine ter s tem povezano nevarnostjo poplav in škod zaradi ekstremnih vremenskih pojavov.

Litoralizacija

- naraščajoči urbani pritiski na ozek obalni pas,
- preobremenjenost, prenasičenost obalnega pasu;
- neselektivnost rab ob obali,
- nekompatibilne rabe, prostorski konflikti,
- izrivanje tradicionalnih rab,

Prostorski razvoj mestnih centrov

- izgublja se raznolikost urbanih rab;
- prometna nedostopnost, prometna preobremenjenost,
- neizkoriščeni potenciali za razvoj;
- dotrajana infrastruktura, stavbni fond,

Urejanje prometa

- neustrezna prostorska zasnova prometa: prometni konflikti v najdragocenejšem prostoru (obala);
- obremenjene prometnice tečejo vzporedno z obalo;
- lokacija parkirišč in garažnih hiš ob obali, kar „vleče“ promet v najdragocenejši obalni prostor;
- stara mestna jedra so prometno nedostopna oz. prometno preobremenjena;
- javni potniški promet nepriljubljen, nekonkurenčen,

- pomanjkljiva infrastruktura za nemotorizirano mobilnost (peš promenade, kolesarske steze...)

Rekreacijsko turistična infrastruktura

- pomanjkljiva infrastruktura (plaže, promenada),
- zelene površine – nezadostno razvit potencial.

Pritiski na naravo

- pozidava obalnega pasu,
- krčenje naravnega stika obala- morje,
- neurejeno upravljanje zavarovanih območij,
- prostorski konflikti z nekaterimi dejavnostmi v vplivnem območju.

Degradacija kulturne dediščine

- degradacija krajinske podobe, vedut.

Prostorsko načrtovanje

- močan (vodilni) vpliv kapitala,
- ni celostnega prostorsko-urejevalskega koncepta,
- šibko prepletanje rab, razpršena poselitev, potratna poraba prostora,
- krajinsko, urbanistično, arhitekturno oblikovanje,
- slabo regulirano oglaševanje vizualno degradira najboljčutljivejši prostor,
- šibak nadzor.

Ekonomika

- rast cen nepremičnin,
- neizkoriščen potencial ekonomskega instrumentarija za doseganje prostorskih ciljev.

Sodelovanje

- sodelovanje med ključnimi nosilci urejanja prostora pomanjkljivo,
- medobčinsko sodelovanje, sodelovanje država-občine nezadostno;
- sodelovanje javnosti reducirano na formalno raven.

Ozaveščenost javnosti, akterjev

- pomanjkljivo.

Povzetek vizije urejanja obalnega pasu

Skupni elementi vizij, ki so bile opredeljene na participativni način v zgoraj navedenih dokumentih, so naslednji:

- trajnostni razvoj (okoljsko, socialno, ekonomsko),
- visoka kakovost bivanja, pravična porazdelitev koristi,
- varovanje, krepitev naravnih, kulturnih, prostorskih dobrin,
- preplet in sožitje med javnimi urbanimi in turističnimi programi ter naravo, izjemno krajino in kulturno dediščino,
- razbremenjevanje obalnega pasu nekompatibilnih dejavnosti, selekcija dejavnosti,
- identiteto prostora podpira kakovostno krajinsko, urbanistično in arhitekturno oblikovanje;

- vzpostavljena privlačna rekreacijska infrastruktura (promenada, zelene površine, kopališča.)
- demokratičnost, participativnost, transparentnost, strokovnost pri urejanju prostora,
- sodelovanje javnega in zasebnega sektorja, lokalnih prebivalcev in potencialnih vlagateljev.

Cilji

Ključni cilj je ohranitev in nadgradnja integritete okoljskih in prostorskih potencialov obalnega pasu, ki so narava, kulturna dediščina, naravni viri (ribolovni rezervati, kmetijstvo, gozdarstvo), rekreacijski potenciali (kopališča, sprehajališča, turistična in rekreacijska območja, zelene površine), mestna jedra in njihove urbane in arhitekturne kvalitete ter krajinske kvalitete.

Da bi zagotovili, da bo obalni prostor tudi v bodoče ostal pomemben regionalni potencial, bo bodoči razvoj usklajen s temeljnimi načeli trajnostnega razvoja, tako da bo povečeval ekonomsko uspešnost regije in hkrati krepil tudi okoljsko in socialno vrednost obalnega območja.

Programski cilji prostorskega razvoja obalnega pasu:

- ohraniti integriteto obalnega pasu in povezanih krajinskih, naravnih, kulturnih in rekreacijskih potencialov,
- prestrukturirati namensko rabo v območjih konfliktov,
- vzpostaviti shemo trajnostne mobilnosti v obalnem pasu,
- celovito urediti rekreacijsko turistično infrastrukturo (promenada – sprehajališče ob celotni dolžini obale, zelene površine, kopališka infrastruktura),
- revitalizacija mestnih jeder.

Strategija (elementi za strategijo)

- Občine bodo v partnerstvu z ostalimi akterji v svojih občinskih prostorskih načrtih opredelile »obalni pas«, ki bo zajemal tako morske površine kot priobalni pas morja in okoliške površine, ki so ključne za ohranitev naravnih virov in vrednot, krajine, kulturne dediščine ter razvoj rekreacije v povezavi z morjem.
- Za razvojno in prostorsko načrtovanje obalnega prostora je ključen partnerski pristop. Zato bo vzpostavljeno partnerstvo za integralno upravljanje obalnega območja, ki bo povezovalo predstavnike države in občin, akterje s področja prostorskega načrtovanja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov, varstva kulturne dediščine, upravljanja z vodami, ribištva, prometa, regionalnega razvoja in druge.

5. ORODJA IN PRISTOPI

5.1. Opredelevitev obalnega pasu

V podkrepitev tezi, da je v prostorskem načrtovanju potrebno integrirati načrtovanje rabe morja in rabe na kopnem ter v ta namen opredeliti obalni pas kot posebno prostorsko enoto znotraj obalnega območja, smo do sedaj pregledali:

- prostorske ureditve oz. rabo morja in priobalnih zemljišč kot jo določajo področni zakoni,
- pregledali namensko rabo prostora kot je določena za obalni pas v veljavnih prostorskih sestavinah planskih dokumentov,
- povzeli vizijo in cilje nadaljnjega prostorskega razvoja obalnega območja, kakor so bili opredeljeni v razvojnih projektih.

Pri tem smo uporabljali pojem »obalni pas«, vendar ga nikjer nismo jasno opredelili oziroma nismo opredelili, kako širok je.

Običajno se kot obalni pas razume območje, ki obsega:

- teritorialno morje in notranje morske vode – kot del morja in morskega dna, kamor segajo obstoječe, načrtovane ali možne rabe morja,
- morsko obalo in
- območje (pri)obalnih zemljišč morja (v širini 25 m).

Tako opredeljen obalni pas je lahko različno širok oziroma lahko sega različno globoko v morje in kopno. Njegova širina je odvisna od nivoja prostorskega načrtovanja, pa tudi od značilnosti prostorskih ureditev in značaja samega obalnega pasu.

Nivo prostorskega načrtovanja, ki ga obravnavamo v nalogi, je lokalni, torej občinski oz. medobčinski ali regijski.

Preden pa pregledamo značilnosti obalnega pasu regije in obstoječih prostorskih ureditev v tem pasu in skušamo na podlagi teh značilnosti predlagati opredelitev obalnega pasu, podajamo nekaj osnovnih razmislekov in izhodišč za oblikovanje takega pasu.

Kaj določa, opredeljuje obalni pas in njegovo širino?

Vsekakor ga določa stik morja in kopnega, kar predstavlja:

1. posebno kvaliteto prostora z ekološkega vidika: stik dveh ekosistemov,
2. posebno kvaliteto prostora s percepcijskega vidika: izjemna krajina, ki jo je treba ohranjati v njeni enkratnosti in specifičnosti ter zagotoviti njeno dostopnost in splošno rabo;
3. posebno kvaliteto prostora kot potencial za bivanje in gospodarsko rabo (klima, možnost različnih rab, prometna dostopnost in povezanost)

Kvaliteta prostora, navedena pod točko 3, je za nekatere dejavnosti lahko prisotna še globoko v kopno. Zato naj obalni pas opredeljujejo oziroma v ta obalni pas sodijo samo tiste dejavnosti in rabe, ki so dejansko vezane na sam stik morja in kopnega. Te rabe so, poleg splošne rabe kot jo opredeljuje zakon o vodah, še:

- vse vrste kopališč: od naravnih do grajenih obal, odprti in zaprti bazenski kompleksi z morsko vodo,

- sprehajalne poti, promenade, naravoslovno in kulturno izobraževalne poti, razgledišča,
- vse vrste pristanišč in servisni platoji za navtična plovila, ribiče in marikulturo, komunalne priveze; sidrišča;
- centri vodnih športov (veslaški, jadralski, potapljaški),
- rekreacijska območja, vezana na obalo (odbojka na mivki in druge površine kot dopolnilna dejavnost kopališč), otroška igrišča, vodni zabavišni park (kot dopolnilna dejavnost kopališč), parki,
- marikultura,
- solinarstvo in pridobivanje zdravilnega blata in solnice,
- gostinska in druge oskrbne dejavnosti kot dopolnitev osnovnih rab, vezanih na obalni pas (na kopališčih, ob promenadah, centrih vodnih športov ipd.),
- izjemoma objekti zdraviliškega turizma, mladinskega okrevališča ipd., če so vezani na rabo morja.

Vse dejavnosti, povezane z bivanjem (stalno bivanje, turistična nastanitve (apratmaji, avtokampi, pa tudi hoteli), promet, ki ni vezan na dostopnost obale oz. rabe na obali (npr. pristanišč), površine za oskrbo in vse druge dejavnosti, naj se od obale odmaknejo toliko, da ne vplivajo oz. posegajo na območja rab, ki so vezane na morje.

Drug kriterij za določitev širine obalnega pasu je njegov pomen z vidika ohranjanja narave, varstva kulturne dediščine oziroma ogroženosti območja. V teh primerih lahko širino obalnega pasu določajo že vzpostavljeni varstveni režimi, predvsem varstveni režimi ohranjanja narave.

Naslednji kriterij določanja širine je pomen stika kopnega in morja s percepcijskega vidika, kako ranljivo je območje glede na ohranitev prepoznavnosti, enkratnosti in dostopnosti stika morja in obale.

Obalni pas je torej tisto območje na stiku morja in kopnega, ki predstavlja posebno krajinsko kvaliteto in ga je potrebno ohraniti v svoji prepoznavnosti ter ga določajo samo tiste rabe, ki so vezane na medsebojno povezanost rabe morja in kopnega.

Širina obalnega pasu v predpisih

Zakon o vodah določa priobalna zemljišča, ki segajo 25 m od meje vodnega zemljišča. V tem pasu ni dovoljeno posegati v prostor, razen za

- gradnjo objektov javne infrastrukture in grajenega javnega dobra,
- ukrepe, ki se nanašajo na kvaliteto voda in ohranjanje narave,
- gradnjo objektov, potrebnih za rabo voda, zagotovitev varnosti plovbe in zagotovitev varstva pred utopitvami v naravnih kopališčih,
- gradnjo objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem in obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije

Gre za širok spekter objektov in dejavnosti, ki jih je možno umestiti tudi v ta ozek obalni pas (od pristanišč vseh vrst, javnih cest in parkirišč do kopališč in bazenov). Izključena je predvsem gradnja stavb (pa še teh ne vseh, npr. tistih, potrebnih za dejavnost pristanišč in rabo vode).

Določitev tega pasu priobalnih zemljišč ima sicer določen namen varstva vode (morja), nima pa zadostnega učinka pri celovitem ohranjanju in varstvu obalnega pasu pred prekomernimi obremenitvami. Obalni pas, določen z namenom varovanja območja na stiku morja in

kopnega zato ne moremo vezati na režim, ki ga določa zakon o vodah, vzpostaviti je potrebno drugo območje z novim režimom.

Protokol o integralnem upravljanju z obalnim območjem določa, da v 100m pasu kopnega (od najvišje zimske vodne črte) gradnja ni dovoljena. Seveda so tudi tu določene izjeme in od obsega in značaja teh izjem je zopet odvisna učinkovitost tega ukrepa.

S pregledom značilnosti posameznih odsekov slovenskega obalnega pasu v nadaljevanju bomo skušali prikazati, da je lahko ta meja predvsem orientacijska oziroma izhodišče za določitev obalnega pasu in njegove vsakokratne dejanske širine.

5.2. Prostorske značilnosti obalnega pasu Slovenske Istre in opredelitev nalog prostorskega načrtovanja

V okviru projekta CAMP je bila izdelana naloga »Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu« (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge). Namen naloge je bil izdelati del strokovnih podlag za Regionalno zasnovo prostorskega razvoja za Južno Primorsko in ponuditi strokovne osnove za izdelavo strategij prostorskega razvoja občin, prostorskih redov občin ter občinskih in državnih lokacijskih načrtov v obalnem pasu.

V nalogi so bili na podlagi podrobnejše analize definirani ključni problemi načrtovanja in urejanja prostora v obalnem pasu, opredeljeni negativni trendi prostorskega razvoja in oblikovana vizija ter cilji prostorskega razvoja obalnega pasu.

Med bistvene rezultate naloge sodijo podrobnejša pravila za urejanje prostora, ki so nastala na podlagi podrobne prostorske analize ter percepcijskega in funkcijskega modela.

Vrednotenje prepoznavnosti obalnega pasu iz percepcijskega vidika omogoča celovit pogled na prostor in njegovo podobo. S členitvijo obalnega pasu na posamezne krajinske, arhitekturne in urbanistične elemente je bilo prepoznanih pet karakterističnih prostorskih sekvenc, pri katerih v različnih deležih prevladuje pretežno urbana ali pretežno krajinska arhitekturna podoba.

Obalni pas je bil razdeljen na 27 območij, vsako pa je uvrščeno v eno od petih sekvenc (tipov):

- tip 1. - krajinska sekvenca
- tip 2. - krajinska sekvenca z minimalnimi elementi grajene strukture
- tip 3. - sekvenca prepleta krajinske in grajene strukture
- tip 4. - grajena sekvenca z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi
- tip 5. - grajena sekvenca.

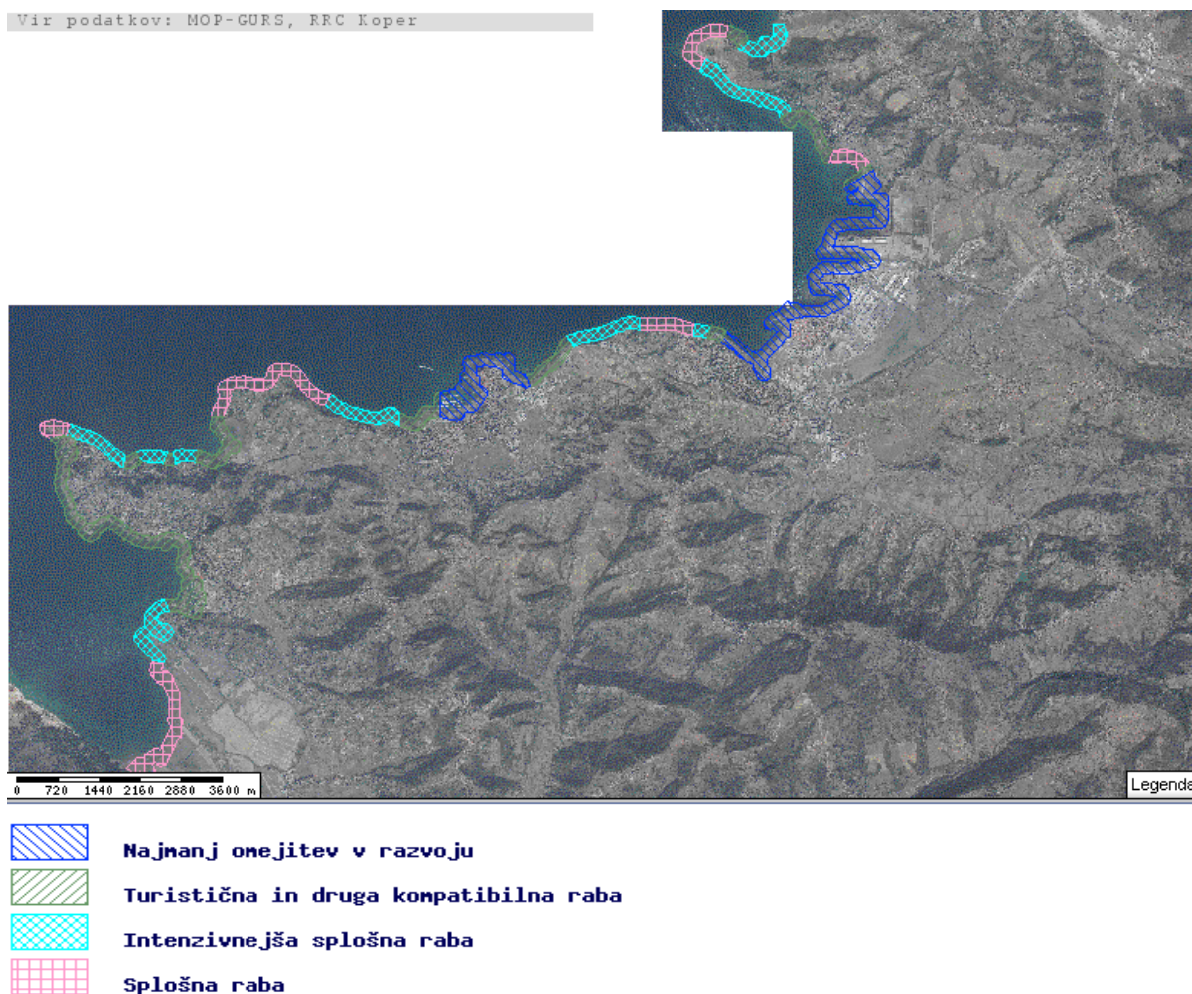

Slika 1: Členitev obalnega pasu na 5 kategorij po percepcijskem modelu

Sedemindvajset območij obalnega pasu je v funkcijskem modelu uvrščenih v štiri različne tipe, za katere so opredeljene usmeritve za razporeditev ustreznih dejavnosti oz. rab prostora. Štirje različni tipi prostorskih območij so opredeljeni glede na obstoječe pravne režime, glede na naravno ohranjenost okolja, obstoječo in predvideno rabo ter z upoštevanjem izključujočih se pravnih režimov:

1. območja, namenjena splošni rabi,
2. območja, namenjena pretežno intenzivnejši splošni rabi,
3. območja, namenjena intenzivnejši turistični dejavnosti ter rabam, ki so vezane neposredno na obalni pas
4. območja z najmanj omejitvami v rabah.

Vir podatkov: MOP-GURS, RRC Koper

Slika2: Členitev obalnega pasu v 4 kategorije po funkcijskem modelu

Členitvi prostora po enem in drugem modelu se v celoti ne prekrivata. Ker pa oba modela v osnovi temeljita na istih značilnostih prostora, sta vendarle primerljiva in združljiva, zlasti za potrebe naše naloge, ko želimo postaviti izhodišča in splošne okvire prostorskega načrtovanja in se ne ukvarjamo s podrobnejšimi ureditvami.

Za potrebe naše naloge smo torej rezultate obeh vrednotenj obalnega območja združili. Rezultati so prikazani v naslednji preglednici. Osnovo preglednice predstavlja opredeljenih 5 tipov območij po percepcijskem modelu (4. in 5. tip smo združili v enega, saj je za oba značilna pretežno grajena struktura). Za vsak tip prostora smo opredelili možne rabe (kot smo jih smiselno izluščili iz navedenega funkcijskega modela) in dodali značilne tipe varstvenih režimov, ki se pojavljajo v posameznem prostorskem tipu območja.

	Krajinska sekvenca	Krajinska sekvenca z minimalnimi elementi grajene strukture	Sekvenca prepleta krajinske in grajene strukture	Grajena sekvenca z min. naravnimi prvinami in grajena sekvenca
območja	Debeli rtič, Ankaran – obmorski lan, Fiesa – Piran, Sečoveljske soline	Lazaret, Debeli rtič – Valdoltra, Koper – Izola (od Moleta do Reksa), Strunjan, Pacug – Fiesa, Seča	Debeli rtič (počitniško naselje), Valdoltra – hotel Adria Ankaran, Žusterna – Molet, vzhodno in zahodno od Izole, Strunjan - Pacug	Trgovsko pristanišče, mestno jedro Kopra, kopališče Žusterna, Izola, Piran – Portorož - Lucija
prostorske značilnosti	Naravna podoba prostora, naravni stik morja in kopnega, v širšem percepcijskem območju ni grajene strukture, zaključena naravna celota	Prepoznavna in ohranjena naravna ali kulturna krajina, naravni stik morja in kopnega s posameznimi elementi grajene strukture, v širšem ambientu grajeni elementi ne preprečujejo naravne percepcije prostora, sekvenca še vedno predstavlja zaključeno krajino.	Enakomerna izmenjava naravnih in grajenih con, pasov, zaključenih celot. Prevladuje nestrnjena zazidava; s prepletom grajene strukture in vegetacije se izvaja potrebne cezure	Grajena podoba prostora z vmesnimi zelenimi urbanimi površinami ali grajena podoba prostora (stara mestna jedra, prepoznavna novejša tehnologija)
skupna raba po vseh območjih	<ul style="list-style-type: none"> - prost dostop do morja (kjer je le mogoče glede na uveljavljene pravne režime) - obalna pešpot, - kolesarska pot 			
Predlagane možne dejavnosti	Splošna raba: obala za kopanje, naravoslovni in kulturni turizem, rekreacijska in sprostitvena infrastrukt., ki ne transformira prostora in so začasne značaja, ureditev najnujnejše infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> - proizvodnja soli kot obstoječa dejavnost in marikultura - intenzivnejša sploš. raba: turistična dejavnost: kopališča z upravljavcem, objekti rekreacijske in sprostitvene infrastrukture, ki ne transformirajo prostora in so 	Rekreacijska in sprostitvena infrastruktura, ki transformira prostor in je bolj trajnega značaja, komunalni privezi, turistično pristanišče, marikultura, vse rabe iz tipa 1 in 2,	Najmanj omejitev, obstoječa raba in vse rabe prejšnjih obm., trgovsko in potniško pristanišče, ladjedelnica, servisne dejavnosti za navtični turizem, postopna izločitev industrije iz obm. vpliva na

		začasnega značaja,		obalo
Ureditev prometa	na priobalnih zemljiščih se popolnoma omeji promet z osebnimi motornimi vozili	na priobalnih zemljiščih se popolnoma omeji promet z osebnimi motornimi vozili	v pasu priobalnih zemljišč se popolnoma omeji promet z osebnimi vozili, v vplivnem pasu 200m se ga omejuje	Vse oblike prometa, poudarek na razvoju javnega, alternativnega in peš prometa. Postopen umik odprtih površin mirujočega prometa iz 200m pasu vplivnega pasu obale
Usmeritve prostorskega razvoja	<ul style="list-style-type: none"> - niso dovoljeni posegi, ki degradirajo obstoječo oz. celotno krajinsko podobo prostora, - zagotoviti vizualne cezure v smeri iz kopnega proti morju in obratno, - grajena struktura se ne pojavlja 	<ul style="list-style-type: none"> - ohranjati naravno podobo obale in prostora, cezure se izvajajo z elementi vegetacije, - grajena struktura v minimalnem obsegu, neopazna, začasna 	<ul style="list-style-type: none"> - ohranja se vegetacija, ki ohranja ravnovesje med pozidanimi in nepozidan. površ., - prevladuje nestrnjena zazidava 	ohranjati oz. nadgrajevati obstoječo grajeno podobo, zagotoviti karakteristično vizualno prepoznavnost,
Varstvo narave²	Zavarovana območja (krajinski park, naravni spomenik)	Naravne vrednote, natura 2000, EPO	Naravne vrednote (posamično), EPO	EPO
Varstvo kulturne dediščine²	Kulturna krajina (ne na vseh območjih)	Kulturna krajina	Posamezna območja	Naselbinska območja – stara mestna jedra
Raba morja²	Marikultura, ribištvo, ribolovni rezervat, soline	Marikultura, ribištvo, ribolovni rezervat, soline	Ribištvo, kopalne vode, pomorski promet	Ribištvo, kopalne vode, pomorski promet

² Gre za pretežne – značilne varstvene režime in rabo morja, ki se pojavljajo v posameznih sekvencah, ne pojavljajo pa se na vseh območjih v enaki meri

Primerjava razvojnih usmeritev z varstvenimi režimi in namensko rabo prostora v veljavnih prostorskih dokumentih občin na posameznih območjih

V tabeli so prikazani različni tipi obalnega pasu in podane usmeritve razvoja in prostorskega urejanja in sicer tako, da se sledi ciljam in viziji, ki je bila predstavljena v enem prejšnjih poglavij.

V navedeni nalogi, iz katere so povzete razvojne usmeritve, je obalni pas opredeljen kot območje, ki obsega:

- del morja in morskega dna, kjer so evidentirane kakršnekoli rabe ali pravni režimi na morju ali morskem dnu na podlagi deklaratornih aktov države in lokalnih skupnosti,
- morsko obalo in
- pas priobalnih zemljišč morja.

V opredelitvi priobalnih zemljišč se v nalogi naslanjajo na opredelitev zakona o vodah, vendar dopuščajo tudi drugačno širino tega pasu.

V grafičnih prilogah – prikazu različnih tipov obalnega pasu pa je ta širok 100m od obalne linije na kopno in 100m v morje.

Za določitev tipov obalnega pasu in ključne (osnovne) usmeritve prostorskega razvoja je taka pavšalna določitev širine obalnega pasu smiselna, v konkretnem prostoru pa je potrebno upoštevati več dejavnikov. Osnovna izhodišča, ki jih je potrebno upoštevati pri določanju obalnega pasu, bomo skušali ugotoviti tako, da bomo

- navedene opredelitve primerjali z opredeljeno namensko rabo zemljišč in veljavnimi varstvenimi režimi ter
- na tej podlagi ugotavljali, kako bi v prostorskem aktu določili (opredelili)obalni pas.

1. Krajinska sekvenca in območja, namenjena splošni rabi

Kot **krajinska sekvenca** so opredeljena območja z značilno naravno podobo prostora, naravno krajino. To so večinoma območja klifov in solin. Ta območja so del krajinskih parkov in druge varovane krajine, za katere so sprejeti odloki o varovanju ter izdelane strokovne podlage, smernice in pogoji za varstvo.

Gre za območja, ki jih je glede na zastavljene cilje in mednarodna priporočila potrebno ohraniti v takem naravnem stanju in zato je tudi določeno, da so lahko namenjeni le splošni rabi, kjer se lahko uredi le najnujnejša infrastruktura (obala za kopanje, pešpoti). Čeprav so ta območja večinoma že varovana z režimi ohranjanja narave in/ali kulturne dediščine, je znotraj teh območij potrebno ločiti:

- območja, ki so zavarovana s posebnimi akti o zavarovanju,
- območja, ki niso zavarovana.

Vir podatkov: MOP-GURS, RRC Koper

Slika 3: zavarovana območja narave

Zavarovana so naslednja območja:

Debeli rtič: Odlok o razglasitvi naravnega spomenika Debeli rtič (Uradne objave, št. 33/91)

Strunjan: Uredba o Krajinskem parku Strunjan (UL RS, št. 107/04, 114/04)

Piran – jezera v Fiesi: Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Uradne objave, št. 5/90 in 26/90)

Piran – Rt Madona: Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Uradne objave, št. 5/90 in 26/90)

Sečoveljske soline: Uredba o Krajinskem parku Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 29/01)

Na teh območjih je pri urejanju prostora obvezno potrebno upoštevati usmeritve, izhodišča in pogoje za varstvo zavarovanih območij narave, ki so podani z varstvenimi režimi v navedenih sprejetih aktih o zavarovanju (smernice Zavoda RS za varstvo narave, OE Piran, maj 2005).

V teh območjih se razvoj dejavnosti v prostoru povsem podreja varstvenemu režimu ohranjanja narave, ki predstavlja tudi varstvo obale in obalnih območij kot v skladu z opredeljenimi cilji. Zato menimo, da v teh območjih ni potrebno posebej določati obalnega pasu oz. lahko ta območja v celoti predstavljajo obalni pas (in jih opredelimo kot obalni pas).

Znotraj teh območij pa bi bilo morda potrebno le določiti območja intenzivnejše splošne rabe (kot posebno enoto urejanja znotraj zavarovanega območja). Opredelitev teh območij ne sloni na razlikah v varstvenih režimih znotraj krajinskega parka, temveč bolj na sedanji rabi in razvojnih pritiskih.

V Krajinskem parku Strunjan gre za intenzivnejšo splošno rabo v vzhodnem delu (občina Izola) in že bolj turistično rabo v zahodnem delu. V krajinskem parku Sečovelske soline pa za del območja že obstoječe intenzivnejše rabe, ki prav tako nima podlage v razlikah varstvenega režima. V veljavnem planu je območje opredeljeno kot poselitvene površine – centralne dejavnosti, vendar bi kot območje v obalnem pasu in obenem še krajinskem parku morale imeti posebno oznako in režim urejanja (drugačen kot druga območja, namenjena centralnim dejavnostim).

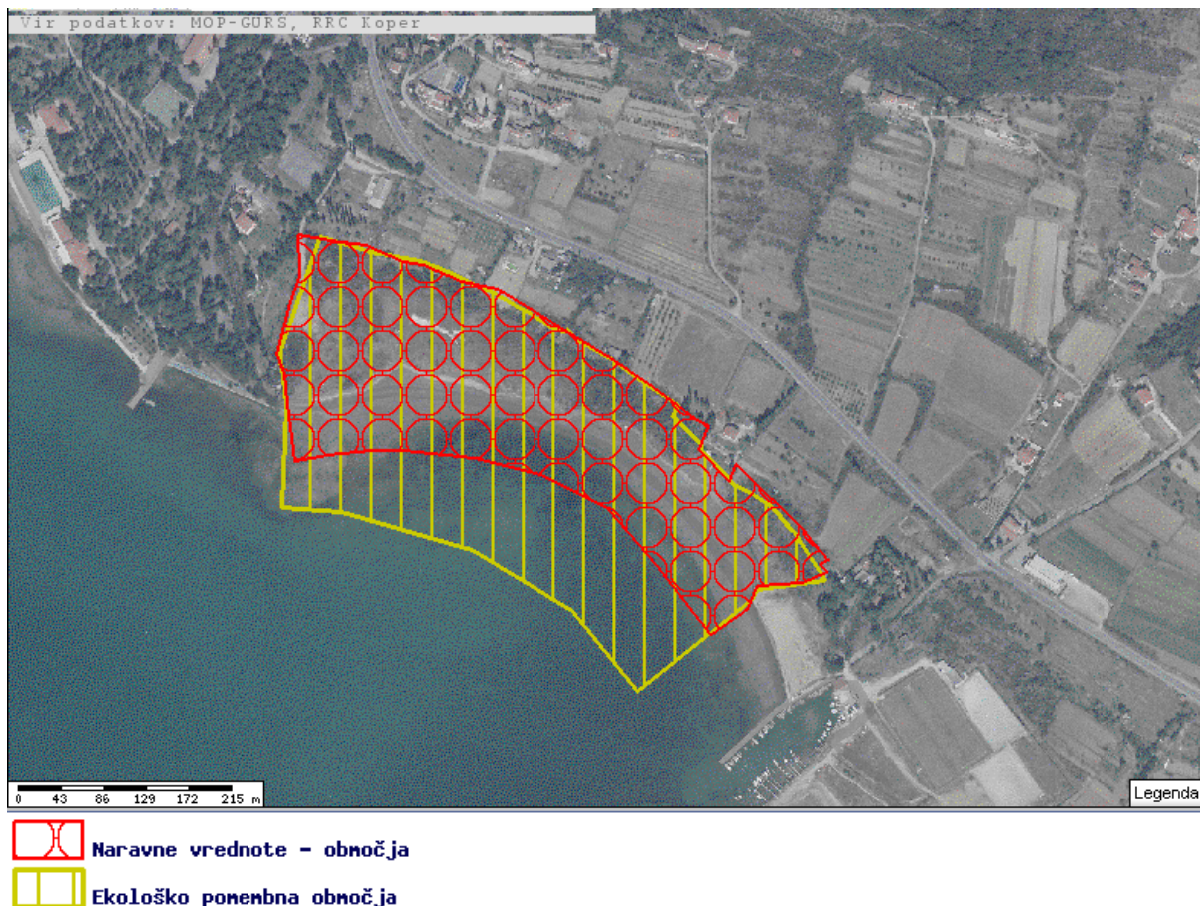
Poleg zavarovanih območij so v kategorijo območij, ki naj bi bila namenjena le splošni rabi, vključena še tri območja, ki še niso zavarovana z usterznim aktom ohranjanja narave, so pa varovana kot naravne vrednote oz. območja natura:

- Ankaran - obrežno močvirje pri sv. Nikolaju (naravna vrednota državnega pomena, potencialno posebno varstveno območje – Natura 2000)
- Žusterna – rastišče pozejdonke (naravna vrednota državnega pomena, potencialno posebno varstveno območje – Natura 2000),
- Klif med Fieso in Piranom.

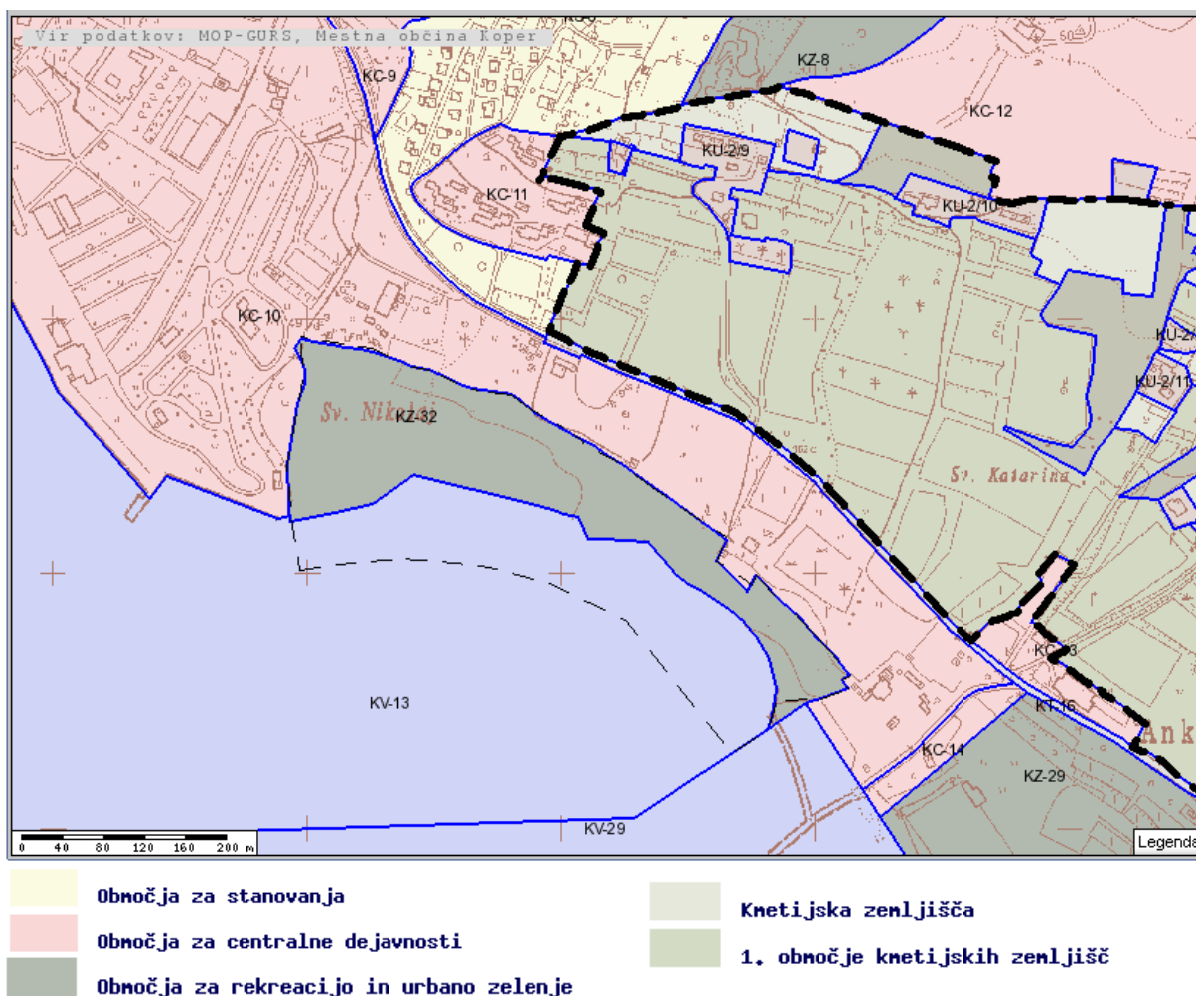
Čeprav območja niso zavarovana s posebnim aktom, so varstveni režimi dovolj jasno določeni, da ohranjajo območje narave.

Vendar pa je potrebno opozoriti na drugo nevarnost: pri obeh območjih v koprski občini je z varstvenimi režimi narave varovan le morski (oz. v Ankaranu močvirni obrežni) del, medtem ko je zaledje (širši obalni pas) v veljavnih planih namenjeno pozidavi (stavbna zemljišča).

Na spodnji sliki je označeno območje naravne vrednote in nature v Ankaranu . V namenski rabi prostorskega plana je območje korektno označeno kot zelene površine, v neposrednem zaledju tega območja pa so stavbna zemljišča, namenjena terciarnim dejavnostim. V programski zasnovi je zapisano, da je območje namenjeno turizmu in možna je tudi gradnja turističnih nastanitvenih objektov s spremljajočimi programi (etažnost objektov do P+1, faktor zazidanosti 0,25). Kljub temu, da je določena tudi obveznost varovanja vedute, se v zaledju načrtujejo dokaj goste zazidave apartmajskih naselij z maksimalno izkoriščenostjo zazidanosti, kar dolgoročno lahko pomeni (pre)velik pritisk tudi na zavarovano območje in posledično njegovo razvrednotenje.

Slika 4: Ankaran: območji ohranjanja narave

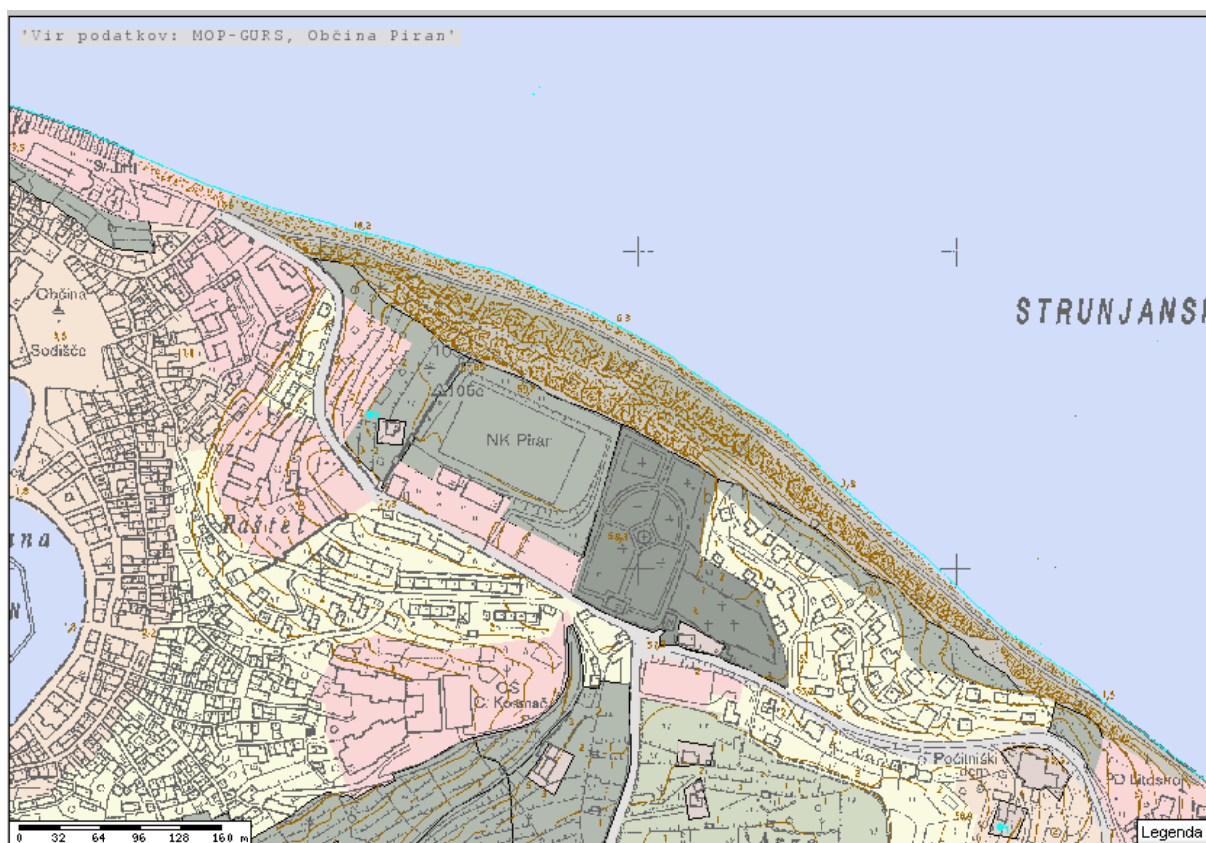
Slika 5: Ankaran: namenska raba površin v prostorskih sestavinah plana MO Koper

V občini Piran je kot krajinska sekvenca opredeljeno območje klifa med Fieso in Piranom. Območje ni zavarovano, je pa varovano kot naravna vrednota in natura. Vendar, kot kaže slika, je varovan samo klif, v vzhodnem in zahodnem delu gre za zelo ozek pas in v tem pasu so s planom opredeljena stavbna zemljišča označena do roba (glej naslednjo sliko). Z neustreznimi posegi na robu se lahko celotno območje zelo razvrednoti, zato menimo, da bi bilo potrebno kot varovani obalni pas zarisati v širšem pasu kot je določeno varovano območje ohranjanja narave in tako zavarovati sedanjo krajinsko sliko (tudi za poglede z morja).

Splošna raba, ki naj velja v obalnem pasu, velja tudi za rabo morja v priobalnem pasu. V obalnem pasu krajinskih sekvenc se ne bi smelo izvesti niti tistih ureditev, ki jih na 25m priobalnih zemljiščih dovoljuje zakon o vodah.

Slika 6: Klif med Fiesio in Piranom - območje natura in naravna vrednota

	1.1. Območje za stanovanja		1.6. Območje za zelene površine
	1.2. Območje za centralne dejavnosti		1.7. Območje pokopališč
	1.2.1. Območje za centralne in stanovanjske dejavnosti		3.1. Varovalni gozd
	1.2.2. Območje za centralne dejavnosti in zelene površine		

Slika 7: Širše območje klifa med Fieso in Piranom: namenska raba zemljišč

2. Krajinska sekvenca z minimalnimi elementi grajene strukture - območje, namenjeno pretežno intenzivnejši splošni rabi

Gre za večja območja na robovih zavarovanih območij, na prehodu od teh območij v bolj intenzivno rabo. To so območja na Debelem rtiču, med Koprom in Izolo, Izolo in Strunjanom, Strunjanom in Piranom in Sečovljah.

V podrobnejši zasnovi prostorskih ureditev obalnega pasu so območja **krajinske sekvence z minimalnimi elementi grajene strukture** označena kot območja, ki predstavljajo zaključeno naravno celoto, s še vedno prepoznavno in ohranjeno naravno podobo prostora, grajeni elementi ne preprečujejo naravne percepcije prostora.

Ta območja so večinoma še vedno varovana kot območja ohranjanja narave in ponekod tudi kot kulturna dediščina (kulturna krajina). Vendar pa tako kot v prejšnji sekvenci tudi tu velja, da samo v varovanih območjih varstveni režim sam ne more zagotoviti ohranjanje razvoja obalnega pasu v smislu zastavljenih ciljev in vizije prostorskega razvoja.

V nadaljevanju prikazujemo dva primera: območje Lazareta v koprski in Seče v piranski občini.

a) Območje Debelega rtiča – Lazaret (cca 1300 m dolžine obalnega pasu)

Varstveni režimi:

Narava:

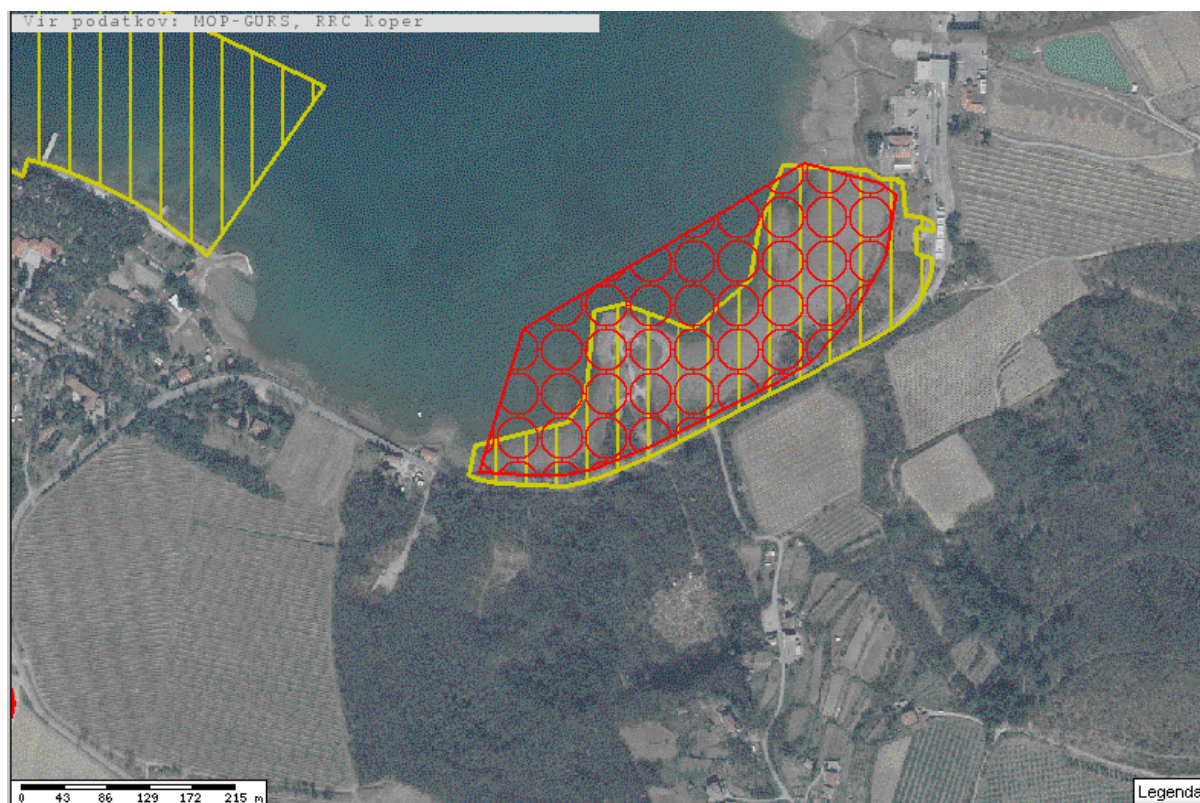
- naravna vrednota lokalnega pomena: zaliv Sv. Jerneja – trstišča (samo morski del)
- ekološko pomembno območje: Zaliv Sv. Jerneja (morje in zelo ozek pas obale)
- ekološko pomembno območje: morje in obrežje.

Kulturna dediščina:

- Arheološko najdišče Zaliv sv. Jerneja (EŠD 1303),
- Kulturna krajina Debeli rtič (EŠD 15085)

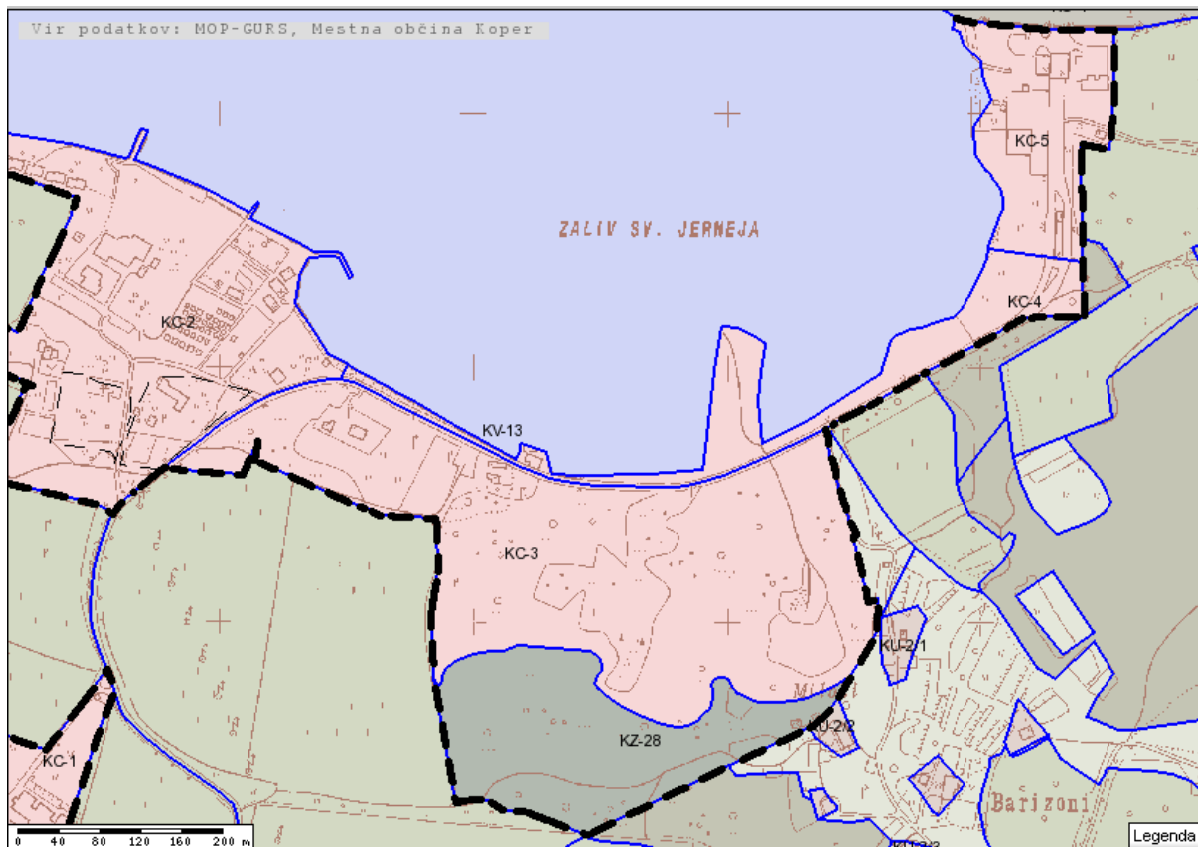
Namenska raba v prostorskih sestavinah plana:

- poselitvene površine, namenjene terciarnim dejavnostim – turizem (območja KC). Zaledje zaliva Sv. Jerneja je v prostorskih sestavinah plana namenjeno razvoju turističnih dejavnosti in se načrtuje gradnja turističnega naselja s spremljajočimi programi (dovoljena etažnost stavb do P+2, na vizualno manj izpostavljeni lokaciji do P+2+M, faktor zazidanosti 0,25), športno rekreacijskimi površinami, ureditev obale za kopanje, dograjevanje in prestrukturiranje območja mejnega prehoda v turistični informacijski center in druge turistične programe. Na posameznih odsekih je določena sonaravna ureditev ali ohranitev obale.

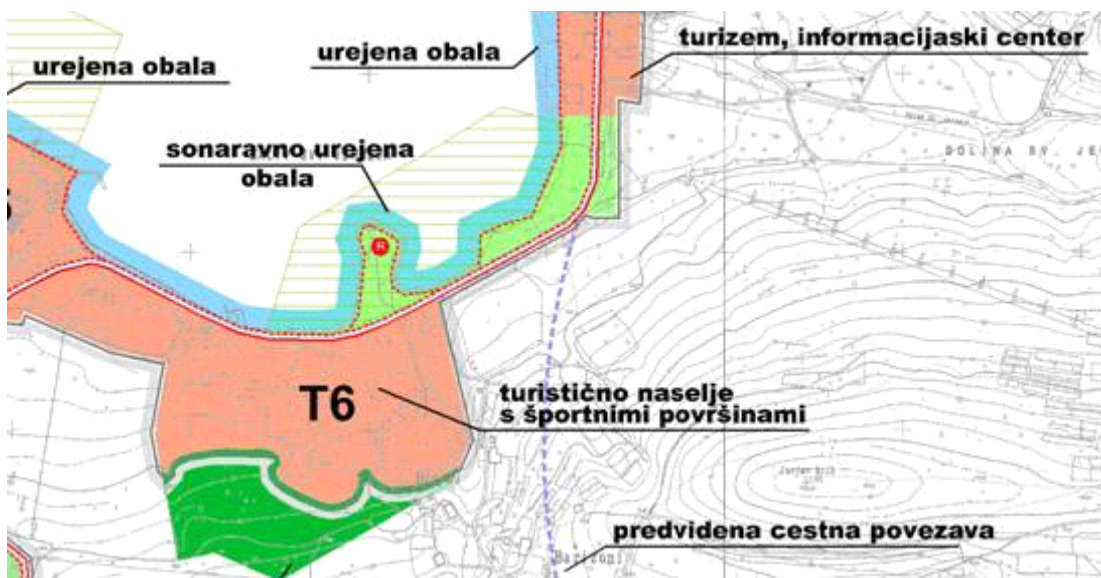

- **Ekološko pomembna območja**
- **Naravne vrednote - območja**

Slika 8: Območje Debeli rtič – Lazaret: območji ohranjanja narave

Slika 9: Območje Debeli rtič – Lazaret: namenska raba površin v prostorskih sestavinah plana MO Koper

Slika 10: Območje Debeli rtič – Lazaret: izsek iz programske zasnove prostorskih sestavin planskih dokumentov

Ugotovitev: kot varstvena območja so opredeljena predvsem območja na vodnih površinah (razen kulturne dediščine), v planu pa so vzdolž obale stavbna zemljišča. Če bo prišlo do realizacije planskih usmeritev in bo omogočena gradnja stavb in drugih objektov vse do meje stavbnih zemljišč, bo dolgoročno ogroženo tudi varovanje narave na morju in obrežju. V tem primeru tudi 25m pas, ki ga določa zakon o vodah, ne zagotavlja doseganje predlagane rabe, ker je preozek, obenem pa dovoli gradnjo infrastrukture.

Za doseganje zastavljenih ciljev razvoja tega dela obalnega pasu obstoječi varstveni režimi ne zadoščajo, potrebno bi bilo s prostorskim aktom določiti območje obalnega pasu in mu pripisati ustrezne rabe in ureditvene pogoje, ki bi zasledovali opredeljene cilje in usmeritve. Intenzivnejša je predlagana raba zemljišč v zaledju, širši bi moral biti predlagan obalni pas z omejitvami rabe (v primeru krajinskih sekvenc tudi vodnih objektov infrastrukture, ki jih sicer dovoljuje zakon o vodah). Zato tudi pavšalna določitev (npr. 100m po Protokolu) ni dovolj, širino varovanega pasu je potrebno določiti ob upoštevanju značilnosti prostora.

b) Območje na robu krajinskega parka Sečoveljske soline (rt polotoka Seča)

Narava:

EPO: Sečoveljske soline s Sečo,
Morje in obrežni pas

Kultura:

- Sečovlje - Krajinski park Sečoveljske soline – kulturna krajina (EŠD 7869)
- Seča - Forma viva – stavbna dediščina (EŠD 647)

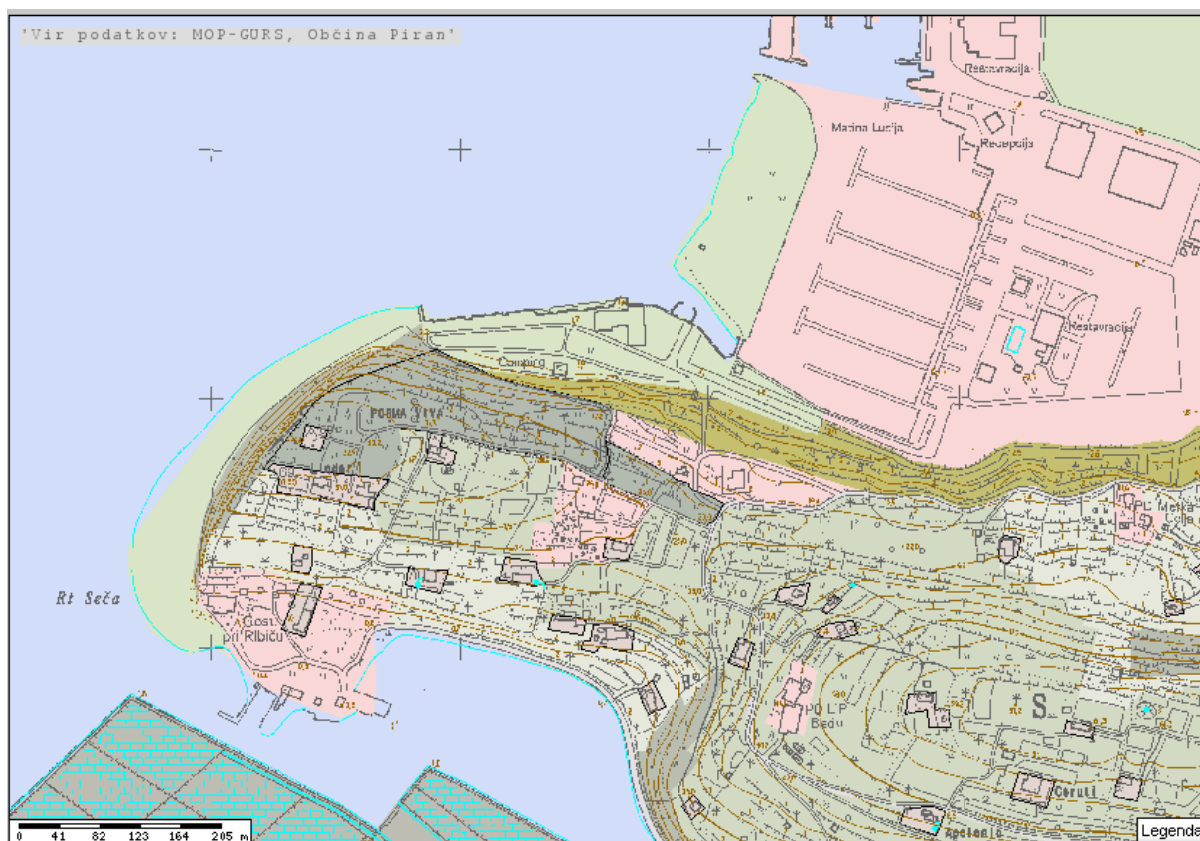

Slika 11: Polotok Seča – varstveni režimi ohranjanja narave in kulturne dediščine

Namembnost v prostorskih sestavinah planskih dokumentov:

- pas ob morju (cca 20 – 60m) opredeljen kot območje za centralne dejavnosti in zelene površine ,
- v zaledju zelene površine in varovalni gozd (ni opredeljen kot varovalni gozd po zakonu).
-

- 1.2. Območje za centralne dejavnosti
- 1.2.1. Območje za centralne in stanovanjske dejavnosti
- 1.2.2. Območje za centralne dejavnosti in zelene površine
- 1.2.3. Območje za centralne dejavnosti in varovalni gozd
- 3.1. Varovalni gozd

Slika 12: Polotok seča – namembnost površin v prostorskih sestavinah plana občine Piran

Ugotovitev:

Podobno območje kot prejšnje, varstveni režimi sami po sebi ne zagotavljajo takega varstva kot je opredeljeno s predlaganimi razvojnimi usmeritvami (ohranitev krajinske sekvence z minimalnimi elementi grajene strukture, intenzivnejša splošna raba). Zato bi bilo potrebno s prostorskim načrtom določiti kot posebno enoto obalni pas s specifično namensko rabo in režimom urejanja (ali pa razširiti zavarovano območje oz. zaostri posamezne obstoječe

varstvene režime). Ker gre za ohranitev krajinske sekvence, bi ta obalni pas moral segati globlje na kopno in morje in to vzdolž celotne obalne linije.

Tako oblikovan obalni pas z dovoljenimi le intenzivnejšimi splošnimi rabami pa je v nasprotju z razvojnimi načrti turizma, ki predvidevajo »celostno ureditev obale in ekskluzivne plaže na rtu polotoka Seča (depandanse in hotel na zahodni strani z bazeni in wellness&beauty programom, z dodatnimi privezi za večja plovila, komunalni privezi) (Regionalna strategija trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske 2006 – 2012, RRC Koper, 2006).

3. Sekvenca prepleta grajene in krajinske strukture – pretežno namenjena turistični in drugi kompatibilni rabi

V območjih, označenih s tem tipom krajine, prostor nima naravne podobe, ne pa tudi popolnoma grajene. Prostor dojamemo kot enakomerno izmenjavo naravnih in grajenih con, pasov, zaključenih celot.

V teh območjih je načrtovanje in urejanje odprtega prostora še posebej pomembno. V območjih izmenjavanja naravnih in grajenih con ter v območjih s pretežno grajeno podobo prostora in vmesnimi zelenimi površinami je predvsem potrebno zelene in druge odprte prostore povezati v sistem (kjer je to mogoče) ter zagotoviti visoko kvaliteto posameznih ureditev.

Kot primer takega območja prikazujemo širše območje obstoječega hotelskega kompleksa v Ankaranu (hotel Adria)

- **Naravne vrednote - območja**
- **Ekološko pomembna območja - morje in morsko obrežje**
- **Kulturna dediščina - območja enot**

Slika 13: Varstveni režimi na območju Valdoltra – hotel Adria

Narava:

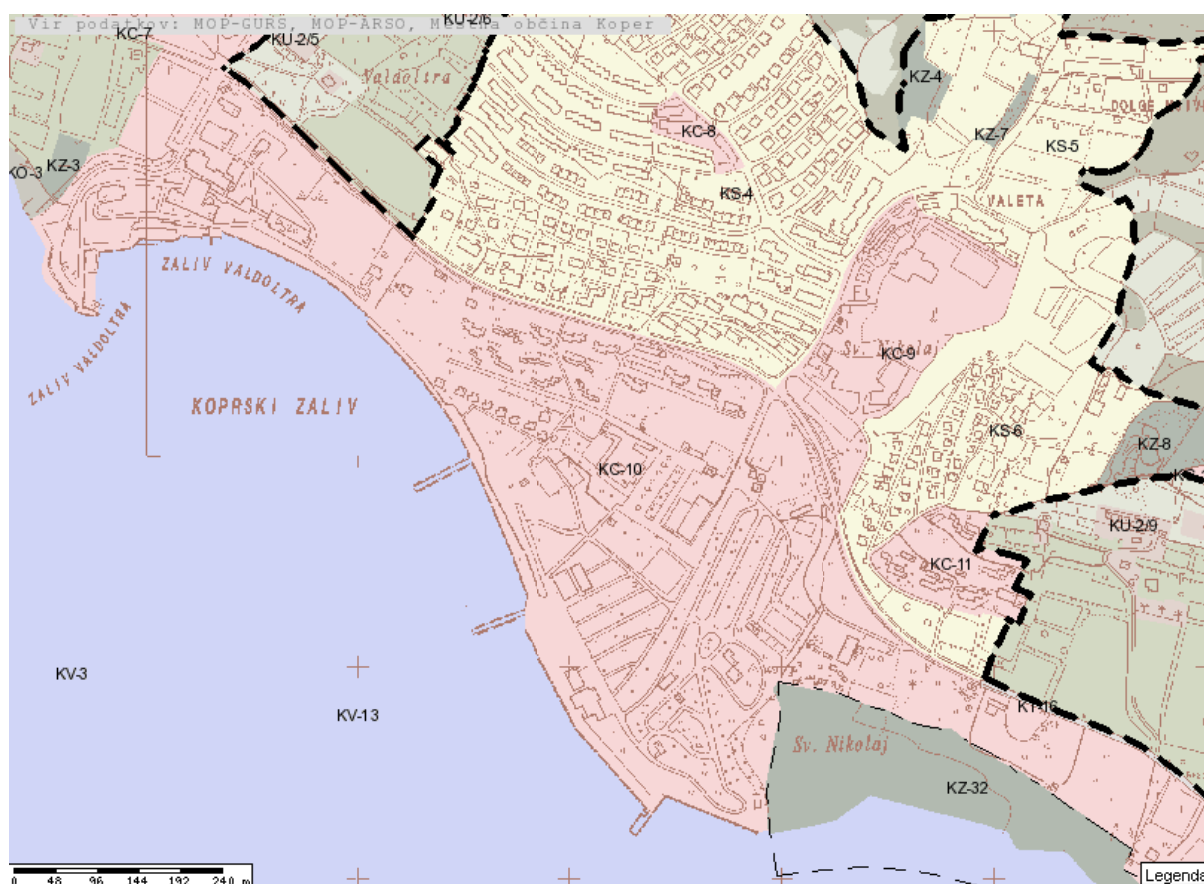
Naravne vrednote: 4822 (Valdoltra - park),

EPO: morje in obrežje

Kultura:

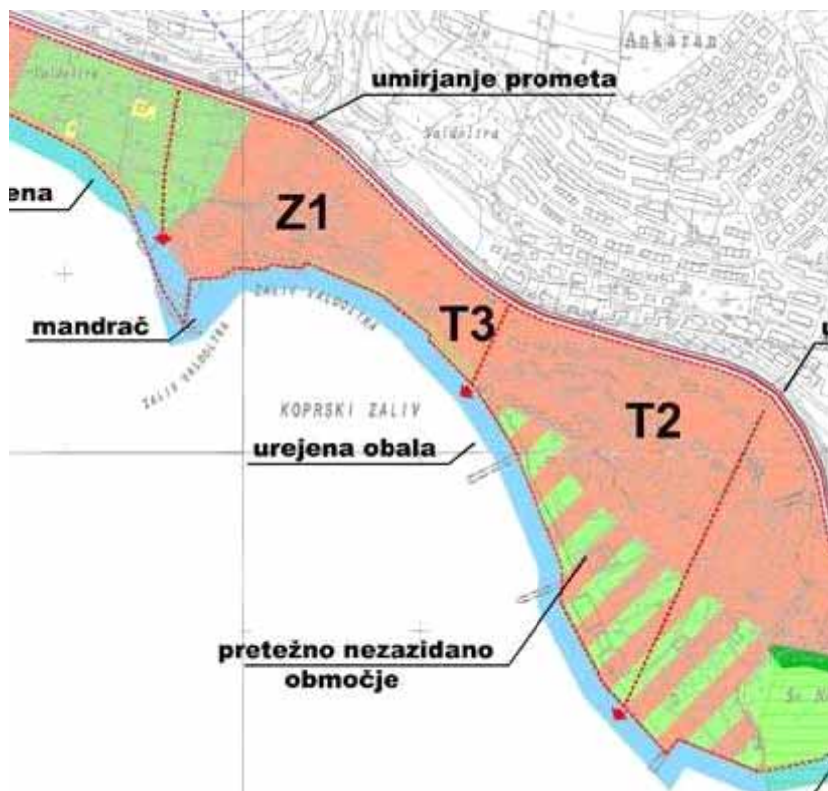
Arheološko najdišče Valdoltra (EŠD 1332),

Arheološko najdišče Hotel Adria (EŠD 1330)

- **Območja za stanovanja**
- **Območja za centralne dejavnosti**

Slika 14: Ankaran (del): namembnost površin v prostorskih sestavinah planskih dokumentov občine Koper

Slika 15: Ankaran (del): izsek iz programske zasnove (spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin planskih dokumentov Mestne občine Koper, 2004)

Namembnost po planu:

- stavbna zemljišča – območje za centralne dejavnosti (obalni pas in zaledje)

Območje je (s programsko zasnovo) namenjeno turizmu, spremljajočim dejavnostim, zdravstvu in zdravstvenemu turizmu, rekreaciji v naravnem okolju ter zelenim površinam.

Možno je:

- dograjevanje turističnih objektov in spremljajočih programov ter ureditev obale za kopanje s spremljajočimi kopališkimi objekti,
- gradnja turističnih nastanitvenih objektov in ureditev obale za kopanje;
- določena je etažnost objektov do P+1 (v ureditvenem območju T2 do P+2), faktor zazidanosti je 0,25
- dograjevanje objektov in površin za potrebe bolnišnice, ureditev komunalnih privezov in obale za kopanje.

Ugotovitve:

S programsko zasnovo je v kartografskem delu opozorjeno, da gradnja ne sme seči do obalne linije, vendar pa usmeritev nima ustreznega prikaza v karti namenske rabe, prav tako pa ne v določilih odloka (velja splošna usmeritev faktorja zazidanosti), zato razvojna usmeritev še vedno ni v skladu s predlagano usmeritvijo prostorskega urejanja takega tipa obalnega pasu in obstaja nevarnost, da bo tudi ta del obalnega pasu prešel v bolj grajeno sekvenco.

Za ohranitev ustreznega obsega nepozidanih površin bi bilo potrebno določiti obalni pas, znotraj katerega je dovoljena le gradnja določenih objektov rekreacijske in sprostitvene infrastrukture, vezane na rabo morja (ni pa dovoljena gradnja npr. nastanitvenih turističnih objektov ipd.).

IV. Grajena sekvenca z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi in grajena sekvenca

Za ta dva tipa je značilna grajena oziroma urbana podoba prostora.

Glede na pomen in načine urejanja lahko ta območja delimo v tri podtipa:

- a) območja trgovskega pristanišča v Kopru
- b) območja mestnih jeder Kopra, Izole in Pirana,
- c) obalni pas Portoroža in Lucije (od Pirana do Seče)

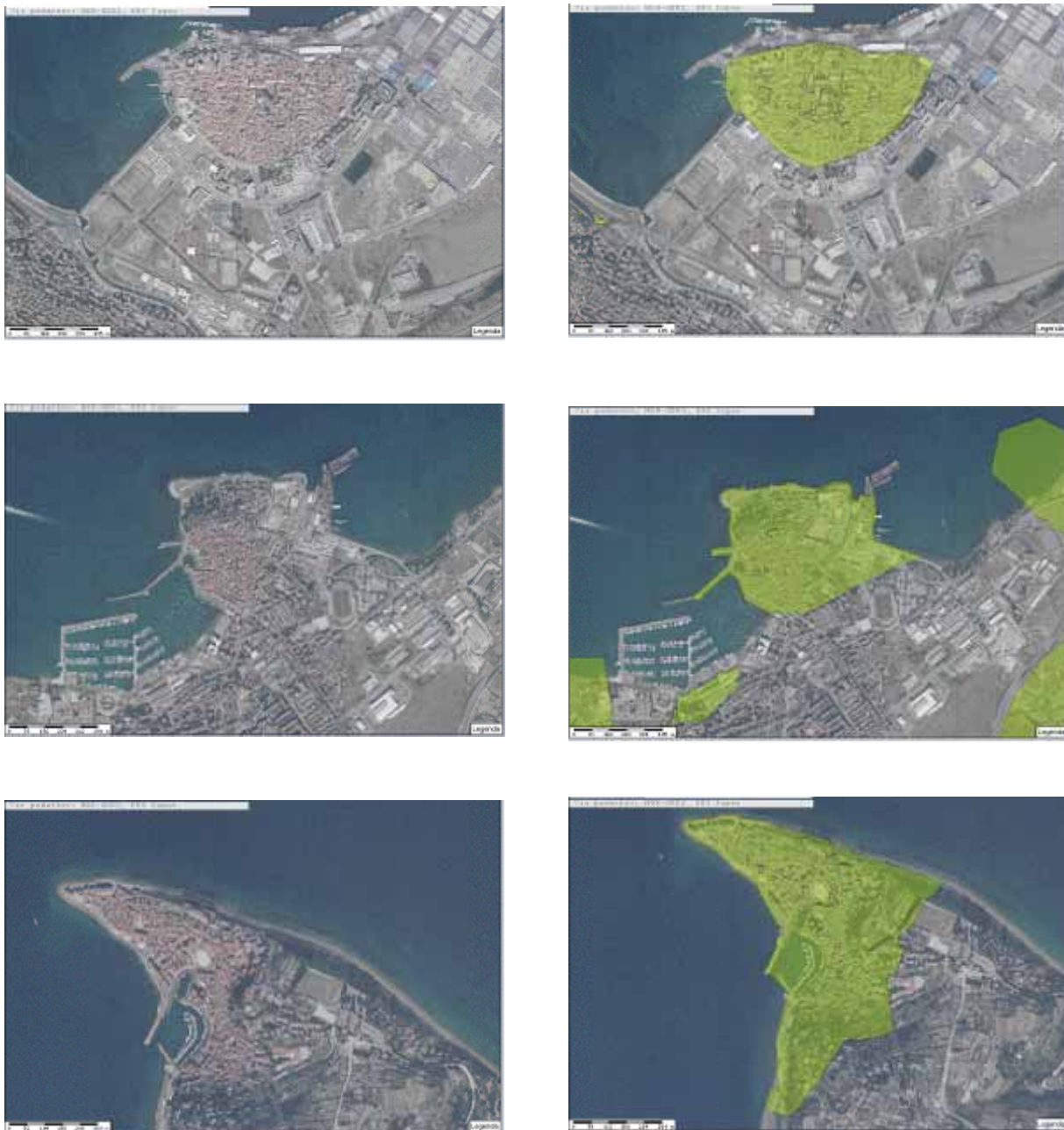
a) Območje trgovskega pristanišča

Grajene pristaniške površine na morju in obali predstavljajo državno infrastrukturo, območje je zaradi značaja dejavnosti tudi ograjeno in nedostopno. Območje pristanišča in površine, namenjene širitvi dejavnosti pristanišča, se urejajo na specifičen način, z enotnim državnim prostorskim načrtom. Obalni pas na tem območju predstavlja celotno območje pristanišča in se znotraj tega območja ne določa še poseben obalni pas. Razvoj dejavnosti pristanišča se uravnava predvsem preko presoj vplivov na okolje in mora upoštevati določila glede preprečevanja negativnih vplivov na okolje.

Slika 16: Predlagano območje državnega lokacijskega načrta za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (predstavljeno na prostorski konferenci 14.07.2006)

b) mestna jedra Kopra, Izole, Pirana

Slika 17: Mestna jedra in območja varstva kulturne dediščine

Vsa tri stara mestna jedra so zavarovana kot kulturni spomenik in ves prostorski razvoj mestnega jedra in s tem tudi obalnega dela se mora podrežati režimu varstva kulturne dediščine. Celotno območje kulturnega spomenika, ki vključuje tudi površine obale, se lahko v grobem obravnava kot obalni pas in se posebnega območja obalnega pasu znotraj zavarovanih območij ne določa.

Opozoriti pa moramo na območje mesta Koper, ki je s spremembo odloka o zavarovanju kulturnega spomenika v delu semedelske bonifike in na severni obali mesta ostalo izven

vplivnega območja spomenika. Čeprav je severni del namenjen pretežno pristaniški infrastrukturi (potniško pristanišče, marina) pa bi bilo potrebno določiti obalni pas v delu semedelske bonifike, pas, v katerem naj bo predvidena le tista raba, ki definira obalni pas (gre za mesto, torej je grajena struktura možna, vendar le taka, ki je vezana na rabo morja).

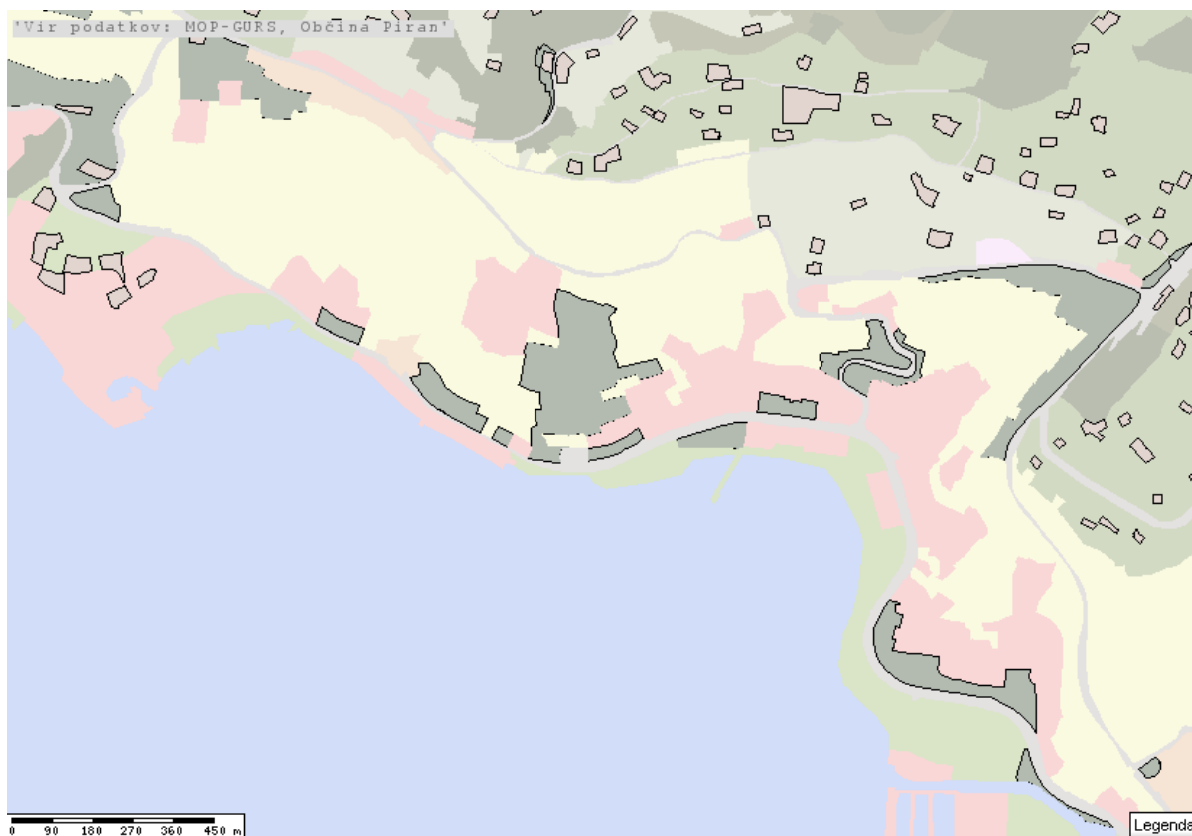
b) Obalni pas Portoroža in Lucije

Gre za grajeno sekvenco z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi. V tem območju se varstveni režimi ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine pojavljajo posamično, varovano je npr. le morje in obrežje kot ekološko pomembno območje, na področju kulture pa se pojavljajo posamična arheološka območja in posamezni objekti (npr. skladišče soli, hotel Palace itd.).

Zaradi intenzivnejše rabe na kopnem se pojavlja tudi intenzivnejša raba morja (predvsem kopalne vode in lokalna pristanišča).

Slika 18: Obala Portorož – Lucija – raba morja

- 1.1. Območje za stanovanja**
- 1.2. Območje za centralne dejavnosti**
- 1.2.1. Območje za centralne in stanovanjske dejavnosti**
- 1.2.2. Območje za centralne dejavnosti in zelene površine**
- 1.6. Območje za zelene površine**

Slika 19: Obala Portorož – Lucija: namembnost površin v prostorskih sestavinah planskih dokumentov občine Piran

Namembnost po planu:

- pretežno pas območja za centralne dejavnosti in zelene površine,
- v zaledju centralne dejavnosti, prometne površine, stanovanja, manjša območja zelenih površin

Kot obalni pas bi v tem (in takih) območjih morali določiti tisto območje, znotraj katerega so možne le tiste rabe, ki opredeljujejo obalni pas. Iz tako opredeljenega obalnega pasu bi morali izločiti vse površine za mirujoči promet. Tak obalni pas je lahko različno širok, pač glede na še razpoložljiv prostor in glede na zahteve ohranjanja območja stika kopnega in morja kot odprtega prostora.

Ker gre tudi za intenzivnejšo rabo morja, je potrebno načrtovati in ustrezno razmejevati tudi te rabe (npr. plovba in kopalne vode, s povečevanjem privezov se povečuje tudi možnost konfliktov med rabama).

6. ZAKLJUČEK

1. Obalno območje, obalni pas in prostorsko načrtovanje

Obalno območje, stik morja in kopnega, je tako pri nas kot v drugih obmorskih deželah prepoznano in cenjeno kot posebno območje velikih naravnih kvalitete, ki ga je potrebno varovati in na njem skrbno načrtovati rabe, ki bi lahko pomenile njegovo obremenjevanje ali razvrednotenje.

V ta namen se v prostorskem načrtovanju oblikujejo posebni pristopi, ki integrirajo načrtovanje rab na morju in kopnem in vključujejo postopke in principe sodelovanja javnosti in deležnikov, ki so se oblikovali v okviru integralnega upravljanja z obalnimi območji. V evropski pomorski politiki so tak pristop poimenovali kot »integralno pomorsko prostorsko načrtovanje«.

Kot sestavni del pomorskega prostorskega načrtovanja na lokalni ravni predlagamo znotraj obalnega območja **določitev obalnega pasu kot posebne enote urejanja in varovanja prostora.**

2. Kaj je obalni pas

Obalni pas za potrebe prostorskega načrtovanja na lokalni ravni (občinski in medobčinski) definiramo kot

- območje posebne krajinske kvalitete in
- območje, ki ga določajo samo tiste rabe, ki so vezane na rabo morja.

Katere so posebne krajinske kvalitete?

Posebne vrednosti prostora so določene najprej kot območja ohranjanja narave (naravne vrednote, ekološko pomembna območja itd.). Kot posebna vrednost krajine je opredeljena kulturna krajina v okviru kulturne dediščine.

Poleg teh vrednosti, ki so določene s posameznimi predpisi in akti, pa je potrebno določiti še pomen posameznih odsekov s percepcijskega vidika. Delno smo to že opredelili v nalogi z določitvijo odsekov obale po percepcijskem modelu. V nadaljevanju naloge - določanju obsega obalnega pasu, pa bi bilo potrebno vsak odsek še enkrat ovrednotiti in določiti širino obalnega pasu z omejitvami v rabah glede na ranljivost prepoznavnosti in značaja vsakega odseka posebej.

Katere so rabe, vezane na obalni pas (dovoljene v obalnem pasu)

1. Splošna raba: to je tista raba morja in priobalnih zemljišč, ki ima le neznamenit vpliv na kvaliteto območja in ne ovira drugih pri taki rabi. Ker je že z zakonom določeno, da je morsko javno dobro v splošni rabi, dostopno vsem pod enakimi pogoji, je osnovna naloga načrtovanja obalnega pasu zagotoviti dostopnost in omogočiti splošno rabo morja in priobalnih zemljišč.
2. Druge rabe, vezane na morje in priobalna zemljišča (obalni pas), so:
 - vse vrste kopališč: od naravnih do grajenih obal, odprti in zaprti bazenski kompleksi z morskovo vodo,

- sprehajalne poti, promenade, naravoslovno in kulturno izobraževalne poti, razgledišča,
- vse vrste pristanišč in servisni platoji za navtična plovila, ribiče in marikulturo, komunalne priveze; sidrišča;
- centri vodnih športov (veslaški, jadralski, potapljaški),
- rekreacijska območja, vezana na obalo (odbojka na mivki in druge površine kot dopolnilna dejavnost kopališč), otroška igrišča, vodni zabavišni park (kot dopolnilna dejavnost kopališč), parki,
- marikultura,
- solinarstvo in pridobivanje zdravilnega blata in solnice,
- gostinska in druge oskrbne dejavnosti kot dopolnitev osnovnih rab, vezanih na obalni pas (na kopališčih, ob promenadah, centrih vodnih športov ipd.),
- izjemoma objekti zdraviliškega turizma, mladinskega okrevališča ipd., če so vezani na rabo morja.

Nova območja hotelov, apartmajskih turističnih naselij in druge nastanitvene kapacitete ter nove površine avtokampov je potrebno načrtovati izven obalnega pasu.

Prav tako je izven obalnega pasu potrebno načrtovati nove prometne površine (ceste, površine in objekte za mirujoči promet), znotraj obalnega pasu so le površine, namenjene pešcem in prometne površine, potrebne za dostop do pristanišč in za njihovo delovanje.

Iz obalnega pasu je potrebno čim bolj umakniti tudi obstoječe površine za mirujoči promet (nekatera parkirišča v mestih) in ceste (npr. obalno cesto med Kopro in Izolo, ko bo promet preusmerjen na novo HC v tunelu).

3. Kako določiti obalni pas

Vzdolž obale se pokrajina razlikuje glede na svoj naravni značaj in glede na stopnjo preoblikovanosti. Slovenska obala glede na tip naravne obale ni zelo raznolika, večje razlike nastopajo glede njene preoblikovanosti z različnimi rabami. Za namene prostorskega načrtovanja je zato smiselna delitev glede na to, ali ima obala še pretežno naravni značaj ali je povsem grajena. V nalogi smo iz študije »Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu« (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge) povzeli delitev na pet tipov (sekvenc), od naravne sekvence do grajene obale v mestu ali trgovskem pristanišču.

Širina obalnega pasu, kot jo opredeljujemo v nalogi za potrebe prostorskega načrtovanja, pa je odvisna:

- od tipa obale (na kontinuumu od naravne do grajene),
- od predvidene rabe, ki jo načrtujemo na tem tipu obale,
- od občutljivosti (ranljivosti) stika morja in kopnega glede njegove prepoznavnosti (varovanja krajinske slike) in ohranjanja narave na eni strani in načrtovane intenzivnosti rabe v zaledju obale na drugi strani.

4. Usmeritve za določitev obalnega pasu in naloge prostorskega načrtovanja

Značilnosti obalnih območij Slovenske Istre in pregled možnosti oblikovanja obalnega pasu smo predstavili po posameznih tipih obalnih območij. Tipi obalnega območja so podrobneje predstavljeni v nalogi »Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu« (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge). V naši

nalogi smo povzeli osnovne značilnosti posameznega tipa, ki si sledijo na kontinuumu od naravne do grajene krajine in povzeli možne dejavnosti ter razvojne usmeritve, ki so predlagane za vsak tip. Na posameznih primerih obalnih območij smo predstavili veljavne varstvene režime in namensko rabo površin v prostorskih sestavinah plana ter ocenili, ali in kako ti že vključujejo predlagane razvojne usmeritve. Če smo ocenili, da ne varstveni režimi ne planske usmeritve ne predstavljajo zadostno zagotovilo, da bi se obalno območje razvijalo v smislu doseganja navedene vizije in ciljev, smo predlagali določitev obalnega pasu kot posebne prostorske enote urejanja in podali izhodišča za določitev širine takega pasu.

Osnovne ugotovitve in usmeritve so naslednje:

1. Zavarovana območja ohranjanja narave: zavarovana območja lahko v celoti obravnavamo kot del obalnega pasu. Znotraj teh območij obalnega pasu kot posebne enote ni potrebno določiti, celotno območje se prostorsko načrtuje z upoštevanjem smernic in režima varovanja. Režim ohranjanja narave v zavarovanih območjih je takega značaja, da zagotavlja varstvo tudi obalnega pasu v skladu z zastavljenimi cilji in vizijo. Glede na obstoječe stanje in rabo pa bi bilo potrebno znotraj zavarovanega območja (kjer je to potrebno in smiselno) določiti območja intenzivnejše splošne rabe. Po tem principu se opredeli obalni pas na zavarovanem območju na Debelem rtiču, na območju Krajinskega parka Strunjan in krajinskega parka Sečoveljske soline.

2. Grajena obalna območja so dvojnega značaja:
 - zavarovana območja kulturne dediščine – naselbinski kulturni spomeniki,
 - obsežnejše območje zgrajene in predvidene vodne infrastrukture – trgovsko pristanišče v Kopru.

V obeh navedenih primerih določitev obalnega pasu kot posebne enote urejanja ni potrebna. Prav tako kot v prvem primeru je urejanje obale integrirano v režim varstva oziroma rabe. V prvem primeru gre za varstvo kulturnega spomenika in se obalno območje ureja z upoštevanjem smernic in določil varstvenega režima (v delih obstoječega mesta, ki je izven varstvenega režima kulturnega spomenika, je obalni pas potrebno določiti, upošteva se usmeritve, navedene pod naslednjo točko).

Območje trgovskega pristanišča se prostorsko ureja z državnim prostorskim načrtoma, vsi posegi pa so podvrženi presoji vplivov na okolje.

3. Pretežno grajena območja z minimalnimi naravnimi strukturnimi elementi:
V teh območjih gre za urbano rabo obalnega pasu. Določitev obalnega pasu kot posebne prostorske enote je potrebna predvsem za
 - integracijo rab morja in kopnega,
 - zaščito obalnega pasu pred pozidavo oz. takimi rabami, ki niso vezane na obalni pas.

Širine obalnega pasu v teh območjih ni možno določiti pavšalno (npr. 100 m oziroma najmanj 100m), ker je v mnogočem odvisna od že obstoječih rab in obstoječih širših prostorskih sistemov.

Širina obalnega pasu naj bi se določala še glede na:

- rabo morja (intenzivnejša je raba morja, širši naj bo tudi obalni pas),
- intenzivnost rabe v zaledju: intenzivnejša – gostejša je pozidanost v zaledju, širši naj bo obalni pas.

Po tem principu se določa obalni pas na območju mesta Koper in Izola (izven območja kulturnega spomenika) in obala od Pirana preko Portoroža in Lucije do Seče.

4. Krajinska območja (nezavarovane krajinske sekvence, sekvence z minimalnimi elementi grajene strukture in prepleta krajinske in grajene strukture):

V teh območjih je pomen prostorskega načrtovanja v smislu varstva obalnega pasu kot posebne vrednote največji. Zato je potrebno določiti obalni pas kot posebno prostorsko enoto in sicer z upoštevanjem:

- režimov varstva narave in kulturne dediščine,
- pomen (vrednost, ranljivost) krajinske slike,
- intenzivnost rabe v zaledju,
- obstoječe in predvidene rabe morja.

Izhodišče za določitev širine obalnega pasu je lahko določilo navedenega protokola o integralnem upravljanju obalnih območij, ki določa, da gradnja v obalnem pasu ni dovoljena, pri čemer širina pasu ne sme biti manjša od 100 m. Torej je širina obalnega pasu od obalne črte na kopno najmanj 100m, lahko pa je več.

Po tem principu se urejajo vsa ostala obalna območja: celotna obala Ankarana (razen zavarovanega dela), obala med Žusterno in Izolo, od izolske marine do krajinskega parka Strunjan, od Strunjana do Pirana in Seča. Seveda so znotraj tega tipa lahko bistvene razlike pri urejanju in določanju širine obalnega pasu: na odsekih obale, ki danes še kažejo pretežno naravno podobo (krajinska sekvenca in sekvenca z minimalnimi elementi grajene strukture) so omejitve rab večje, pas pa lahko širši kot v že bolj urbano preoblikovanih predelih.

5. Pristojnost za prostorsko načrtovanje na obalnem pasu

Kot je bilo že uvodoma zapisano, zakon o prostorskem načrtovanju oziroma njegovi podzakonski predpisi določajo, da se vse ureditve na morju načrtujejo z državnimi prostorskimi akti, načrtovanje ureditev na kopnem (vseh tistih ureditev, ki niso državnega pomena) pa je v pristojnosti lokalnih skupnosti (občin).

Iz prikazane problematike in vsebine urejanja območij obalnega pasu je razvidno, da gre za medsebojno povezanost in vpliv rabe morja in priobalnih zemljišč in ju je potrebno obravnavati in načrtovati povezano, v enem postopku in torej v enem dokumentu.

Predlagamo, da se obalni pas določi in se prostorske ureditve načrtujejo z regionalnim prostorskim načrtom, pripravljenim na podlagi 37. člena zakona o prostorskem načrtovanju.

Ta člen določa:

»Ministrstvo in udeležene občine oziroma občina se lahko dogovorijo, da udeležene občine oziroma občina načrtujejo in sprejmejo prostorski akt za določeno prostorsko ureditev, ki je skupnega državnega in regionalnega ali državnega in lokalnega pomena, če je glede na povezanost prostorske ureditve državnega pomena s prostorsko ureditvijo regionalnega oziroma lokalnega pomena to primerneje.

V primeru prostorske ureditve, ki je skupnega državnega in regionalnega pomena, jo udeležene občine načrtujejo z regionalnim prostorskim načrtom skladno z določili tega zakona, pri čemer župani udeleženih občin sprejmejo sklep o začetku njegove priprave po predhodnem soglasju ministra.«

Pri pripravi tega prostorskega načrta je potrebno upoštevati določila državnega strateškega prostorskega načrta (katerega del bi moral biti tudi strateški načrt za celotno obalno območje) in določila strateških delov občinskih prostorskih načrtov.

7. Pomen določitve in vzpostavitve obalnega pasu v Slovenski Istri

V nalogi smo obravnavali pomen določitve obalnega pasu v prostorskem načrtovanju. Vendar pa ima določitev obalnega pasu s posebnim režimom rabe in priprava posebnega (regionalnega) prostorskega akta za ta pas pomen tudi za širše upravljanje obalnega območja. Določitev obalnega pasu omogoča:

- vzpostavitev usklajenih pravil urejanja prostora ob celotni dolžini obale v občinskih prostorskih aktih,
- vzpostavitev medobčinsko usklajene prostorske zasnove za specifične dejavnosti (komunalni privezi, operativne obale za dejavnosti v povezavi z morjem),
- vzpostavitev medsebojno usklajenih ukrepov za razbremenitev obale motornega prometa in upravljanje dostopnosti do obale;
- pripravo in izvedbo skupnih projektov (obalna pešpot ob celotni dolžini obale, vzpostavitev otoka, program urejanja zelenih površin, program urejanja kopališč),
- razvoj turističnih produktov v povezavi z obalnim pasom in nanj navezanimi zavarovanimi območji narave in kulturne dediščine,
- uskladitev režimov upravljanja obalnega pasu,
- skupno promocijo in ozaveščanje občanov, uporabnikov obalnega pasu.

8. LITERATURA IN VIRI

Program upravljanja z obalnim območjem CAMP Slovenija, Integralno poročilo, Regionalni razvojni center Koper, Koper, 2007

Podrobnejša zasnova prostorskih ureditev obalnega pasu (P. Gabrijelčič, 2005, Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani, nosilec naloge)

Protokol o integralnem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (slovenski prevod osnutka z dne 13.12.2007)

Regionalna strategija trajnostnega razvoja turizma Južne Primorske 2006 -2012 (RRC, 2006)

Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07)

Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/2002, 110/2002-ZGO-1, 2/2004-ZZdrI-A, 41/2004-ZVO-1).

Pomorski zakonik – uradno prečiščeno besedilo (PZ-UPB2, Uradni list RS, št. 120/2006)

Zakon o morskem ribištvu (Uradni list Rs, št. 115/2006)

Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2, Uradni list RS, št. 96/2004)

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS, št. 16/2008)

Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 13/98 – odl. US, 56/99 – ZON, 67/02 – ZG-A in 110/02 – ZGO-1, 112/06 – odl.US, 115/06 – razlaga, 110/07)

Zakon o rudarstvu - ZRud-UPB1, Ur.l. RS, št. 98/2004)

Vir slikovnega gradiva:

Pregledovalnik prostorskih podatkov [3MAP/Južna Primorska](http://www.rrc-kp.si/slo/vsebine/519), <http://www.rrc-kp.si/slo/vsebine/519>,

Pregledovalnik prostorskih podatkov občine Piran, <http://portal.3-port.si/public/trimap/piran/javno/piran-nusz.htm>

Javni pregledovalnik prostorskih podatkov [3MAP/PROSTOR](http://84.255.251.65/public/trimap/koper/javno/javaClient.3map?file=koper_prostor_jp) Mestne občine Koper, http://84.255.251.65/public/trimap/koper/javno/javaClient.3map?file=koper_prostor_jp